

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za userate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Profisocialistična fronta Spanija pred novo dobo

Barcelona, 6. avgusta.

Spanija stoji pred novimi volitvami v kórtese (parlament). Šef vlade Azaña, ki je razpolagal v dobrih časih z devet desetlinami poslancev, se danes komaj še drži. Njegova stranka, tako zvana »Accion Republicana«, je po številu neznatna, po značaju pa predstavlja krožek zelo levičarsko usmerjenih svobodnjakarjev ali framasonov. Azaña sam pa je brez dvoma močna osebnost, ki se odlikuje predvsem po železni vztrajnosti, s katero kljubuje vsem navalom na svoj framasonsko-socialistični kabinet. Toda opozicijsko razpoloženje španskega ljudstva zoper to vlado tako močno in naglo narašča, da bi bil Azaña julija meseca pri glasovanju o zakonu glede javne varnosti (nekak zakon v zaščito države) ostal v manjšini od strani svoje lastne večine, ki je blestela po odsotnosti velikega dela svojih članov, ako mu ne bi bili priskočili v pomoč »radikalni republikanci«, to je najmočnejša opozicijska skupina kórtesov. Azaña se sicer še vedno noče umakniti, ker bi rad spravil pod streho zakon o ureditvi poljedelskega najemništva, ki tvori sklepni kamen celotne stavbe agrarne reforme. Toda zbornica zeva praznote in ni samo žareče solnce, ki poslance ali od parlamentarnega dela na samovoljne počitnice, ampak tudi globoki stvarni razlogi, med katerimi je prvi razkroj vseh španskih strank sploh.

Pod monarhijo sta bili v Spaniji samo dve stranki, liberalna in konservativna. Ljudstvo samo se za parlamentarno življenje, ki je bilo do dna korumpirano, ni brigalo in tudi ni imelo nobene lastne politične volje in izobrazbe, za katero nihče ni skrbel. Prehod iz monarhije v republiko, delo majhne skupine intelektualcev, je bil tako nagel, da se mu stare stranke niso mogle prilagoditi in da se se politiki grupirali kar tako iz hipnega razpoloženja brez pravih stvarnih podlag v kakšnem konkretnem političnem ali socialnem programu. Lerroux je svojo staro republikansko gardo, ki se je pod monarhijo skrivala v vrstah skrajne leve liberalne stranke, prevedel v nov režim pod imenom »radikalnih republikanov«, katerih ne odlikuje ničesar pozitivnega, ampak samo stari španski opozicijski duh proti vsaki vladi. Radikalni republikani so danes v najostrejši opoziciji do Azañovega režima, dasi njihov radikalizem ne obstoja v ničemer drugem kakor v opoziciji, in je njihov program, ako imajo sploh kakšnega, rajši konservativen nego radikal.

Kar se tiče tako zvanih radikalnih socialistov, so čisto umetno zvarjena tvorba brez kakšne korenine v španskih razmerah. Svoje ime so prvega dne, ko se je ustanovila republika, prevzeli od francoske »radikalno-socialne stranke in so špansko ljudstvo zelo razočarali po tem, da njihovo ime prav nič ne odgovarja njihovemu dejanskemu političnemu zadržanju, ki ni ne radikalno ne socialistično. To so meščanski intelektualci, ki imajo nekaj modernih socialističnih idej, ki so pa še popolnoma neprevrete in neizčiščen. Tudi ni med njimi, kakor med meščanskimi strankami sploh, nobene prave discipline, dasi imajo močnega človeka v sedanjem poljedelskem ministru Domingu, ki je dal to stranko na razpolago Azañi. V zadnjem času pa stranka tudi tega svojega voditelja več ne poslušata in se obidovno razkraja. O »Accion Republicana«, kateri pripada ministrski predsednik sam, smo že govorili, da je zelo majhna. Šefa vlade pa podpira še »katalonska levica« in »republikanska zveza Galicije«. Ti dve stranki sta vladni neomajno zvesti, sta pa vezani po lokalnih vidikih Katalonije in Galicije in vladni ne moreta veliko pomagati že zato, ker ne predstavljata močnega števila. Tudi nimata zadosti močne opore v ljudstvu, ki je, kakor znano, tako v Kataloniji kakor Galiciji močno razpoloženo proti španski republiki in njenim protikatoliškim framasonskim načelom in metodam.

Glavna opora Azaña so socialni demokrati. Oni so res disciplinirana stranka z določenim programom. Imajo za seboj večji del strokovnih zvez, o katerih pravi španski pregovor, da so edina organizacija, ki se more kolikortoliko kosati s Cervkijo in z Guardia Civil. Toda ne glede na to, da delavci marksistično stranko v številnih večjih trumah zapuščajo, je stranka sama danes razklana, podobno tako kakor na Francoskem. Minister Garcia Prieto stoji na čelu tako zvanih reformistov, ki hočejo na vsak način ohraniti moč s tem, da ostanejo v vladi in propagirajo celo tako znano diktaturo socialistične demokracije, boječ se v prvi vrsti katolikov na eni in komunistov na drugi strani — dočim se drugi del stranke nagiba h komunizmu ali napokomunizmu, ki dozdej v Spaniji ni veliko pomenil, ki pa je začel v sedanjih zmedah zopet močno dvigati glavo in mešati tako zvane anarho-sindikalistične strokovne zveze.

Sistem španskih strank se bo ob novih volitvah, na katere ne bo treba več dolgo čakati, hudo preobrazil in do temelja spremenil. V kakšni smeri, to je težko povedati, toda zdi se, da se večina Spanije orientira kompaktno proti socializmu. Meščanski elementi zamerijo Azañi njegove socialistične tendence in zato je zelo verjetno, da bo opozicijski radikalnih republikanov Lerroux precej narastla, dasi sama nima nobenega določenega kurza, je pa brez dvoma jako konservativna. Z radikalnimi republikani bodo konkurirale tiste desničarske stranke, ki so v svojem sru odločno proti republiki, so pa na zunaj kristalizirane v najrazličnejših oblikah. Njihov uspeh pa utegne biti paraliziran po veliki neenotnosti in needinosti antirepublikanskih elementov. Toda ni dvoma, da bo monarhizem štel v prihodnji zbornici veliko več bodisi odkritih, bodisi skrivnih pristašev, nego v sedanjih, in da bo imel za seboj razpoloženje velikega dela kmečkega ljudstva. Se celo fašistov ne manjka v Spaniji, saj je to svetovni pojav. Smemo torej reči, da bo prihodnja zbornica kazala sliko, v kateri bosta proti liberalnim elementom prošlosti v večini desničarska reakcija in levičarski ekstremizem. Silno bo padel na tehtnico glas katolikov, ki so se pod pritiskom brezobzirnega framasonstva strumno organizirali in so prav za prav tisti, ki so Azañi in njegovim socialističnim trabantom izkopali politični grob. Dokaz, da je protikatoliška politika bedarija.

Dunajska vremenska napoved: vroče poletno vreme bo še trajalo. V severnih Alpah bodo morda posamezne tople nevihte.

Človeška kri za sladkor Revolucija na Kubi proti sladkornim velemagnatom

Ker je krvoločni diktator Machado odslužil, so ga „v imenu demokracije“ kol nerabnega pognali

Machado, predsednik Kube.

Ameriška vojska na Kubi

Newyork, 10. avgusta. (a). Čeprav je Roosevelt izjavil, da USA, če bo le kako mogoče, ne bo intervenirala na Kubi, izjavljajo v dobro poučenih newyorkskih krogih, da je v mornariški garniziji v Quantico (Virginia) pripravljenih tisoč mornariških strelcev, da jih pošljejo v Havano. Razen tega bi moglo 2000 atlantskih mornariških strelcev v 5000 mož rečne vojske, ki so stacionirani v okolici Newyorka, takoj na pot. In naposled so pripravljene še tri križarke in 2 diviziji rusilcev, ki čakajo prvega signala, da jih pošljejo v Havano. Ministrstvo za vojsko in mornarico je vse pripravilo za morebitno intervencijo na Kubi.

Prokletstvo bogastva

Kuba leži na važni zemljepisni točki, ki odločuje tudi o njeni zgodovinski usodi. Poleg tega je otok skrajno rodovit in z rajskim podnebjem. Kdor ima Kuba, kontrolira ves mehiški zaliv, vse dol do karibskega otočja. Kdor je gospodar Kube, ima na razpolago eno najradodarnjših zemlja sveta, Zedinjene države Severne Amerike so kmalu spoznale važnost Kube in so l. 1898, ko se je otok upri španski nadoblasti, takoj posegle vmes in si zagotovile kontrolno mesto na otoku. Spanija je šla, nadomestile so je Zedinjene države, ki so se vrgle v prvi vrsti na pridelovanje sladkorja ter vrgle ogromne mase denarja v sladkorne investicije. Ameriški računski so se popolnoma obnesli, kajti pridelovanje sladkorja je zadobivalo čim večji razmah in so ameriške investicije od 50 milijonov

dolarjev v l. 1898 narasle na 1 milijardo 504 milijonov dolarjev (90 milijard ali sedemkratni proračun naše države) v l. 1927.

„Večna pogodba“

Zedinjene države so se hotele polastiti Kube zaradi njene stratežne lege in iz gospodarskih ozirov. Posrečilo se jim je doseči oboje in si podjarmiti Kuba s pomočjo dveh slovitih mirovni pogodbi »The eternal Treaty« (večna pogodba) in »The Reciprocity Treaty« (pogodba o izmenjavi ugodnosti). V prvi pogodbi so Zedinjene države sprejele pravico, da smejo vsaki čas poseči vmes, kadarkoli bi kubanska neodvisnost bila v nevarnosti in če bi bilo treba ščititi človeška življenja, lastnino in osebnost svobodo. V drugi pogodbi si je Amerika zagotovila popolno gospodarsko nadmočje na Kubi z izrecnim pristavkom, da nobena tretja država ne more nikdar dobiti enakih ugodnosti, kot jih imajo Zedinjene države.

Za Ameriko so se te pogodbe sijajno obnesle. Iz Kube je nadzirala ves mehiški zaliv in iz kubanskega sladkorja so se odtekale leto za letom

velikanske zlate reke v zakladnice Severne Amerike. Ob zaključitvi vojne je bila ena petina kubanske zemlje posvečena sladkorni produkciji, kar pomeni polovico vse obdelane zemlje na Kubi. Štiri petine vsega investiranega denarja je prišlo iz Amerike.

Tujci se bogate Domačini ostanejo robovi

Medtem, ko so inozemci sijajno služili in sijajno živeli, so bili domačini domala v položaju zaslužjenih robov. Ameriška financa jih je izkoristila do mozga in jim nudila plače, ki presegaše vse meje človeške okrutnosti, ki je je zmogel le deni kapitalizem brez vsake morale. Zato je bilo ljudstvo ogorečeno nad izmožgavanjem ameriških denarnih mogotcev in ko je izvedelo, da gre tudi domača, kubanska vlada roko v roki z ameriškim kapitalisti, se je narodni srd obrnil proti predsedniku republike Machadi, ki se mu je očitalo, da je prodal sebe in državo Ameriki.

Diktator, ki za čast in denar proda svojo domovino

(Machado, upravitelj ameriških velekapitalistov)

Sedanji predsednik Machado je bil izvoljen za predsednika pred osmimi leti l. 1925. Prva leta njegovega vladanja niso bila slaba. Ljudstvo je tudi njegovo razkošje odobravalo, ker je narodni ponos značilna poteza značaja Kubancev. Palače so se dvigale, avtoceste so se gradile, mesta modernizirala itd. Toda predsednik Machado po štirih letih ni hotel zapustiti prijetnega predsedniškega sedeža in je zato z državnim udarom podaljšal svojo dobo vladanja na 6 let in začel čisto javno nastopati s kretinjami diktatorja.

Uporabljal je sredstva, ki v teh deželah niso prav nič neobičajna; zadržal je svobodo tiska, prepovedal zborovanja, razpuščal društva, vpeljal silajno razpredeno špijonažo, celo pustil ubijati sitne državljane. Iz vseh krajev Kube se je dvigal upor proti takemu predsedniku. Machado je seveda moral iskati zavetje pri ameriških sladkornih magnatih, dobro vedoč, da bo lahko zrl vsak upor z njihovo pomočjo in s pomočjo ameriške vlade, ki je podpirala skozi drn in strn svoje sladkornike. Čim bolj je Machado zatiral ljudstvo, čim bolj je segal po diktatorju, tem bolj je seveda postal čisto navaden upravitelj ameriških sladkornih interesov.

Nobeden od prejšnjih ameriških predsednikov si ni upal nastopiti proti diktatorju Machadi, ker nobeden ni hotel ovirati ameriških gospodarstvenikov pri izkoriščanju kubanskih bogastev. Sele

sedanji predsednik Roosevelt je pod pritiskom gospodarskih skupin, ki so na vsak način hotele izpodkopati moč sedanjih lastnikov kubanske sladkorne industrije, poslal na Kuba posebnega odposlanca z nalogo, da mu referira o položaju. Poslanec Welles je skušal mirno posredovati med diktatorjem Machadom in med ljudstvom, ki živi že peti mesec v napol javnem uporu proti vladi. Rooseveltov odposlanec je uvidel, da leži pravica na strani ljudstva in je Rooseveltu predlagal, da naj se dá Kubi nova, demokratična ustava. Toda dogodki sami so se mnogo hitreje razvijali in ljudska nevolja je narasla do revolucionarnega pokreta. Zato je Roosevelt svetoval predsedniku Machadi, ki je storil dolžnost zamorca, da naj izgine, ker sicer bi moral z oboroženo silo vdreti na Kuba in napraviti red v smislu »večne pogodbe«. Machado pa je naenkrat obrnil zastavo in iz ljudskega tirana, iz narodnega izdajalca in ameriškega plačanca je postal ozir. hoče postati narodni junak, ki poziva narod, naj se upre vsakemu vmešavanju Amerike v bitne pravice kubanskega naroda.

Kuba je kot Mehika in kot so srednje ameriške in nekatere južnoameriške države, le ozemlje, kjer se bijejo bitke med konkurenčnimi tujimi gospodarskimi in finančnimi trusti in kjer mora ljudstvo s svojo krvjo plačevati osvoboditev iz verig enih ter zopet s krvjo kupiti suženjstvo drugih.

Ali Nemčija laže?

Tri dni po slovesni obljudi Nemška radiopostaia znova sramoti Avstrijo

Dunaj, 10. avg. ž. Velika diplomatska akcija za ureditev spora med Avstrijo in Nemčijo je dosedaj rodila sama iznenadenja. Po sinočnji intervenciji in po ponovnem napadu dr. Habichta potom münchenske radio postaje na Avstrijo, se je stvar še bolj zamotala in nihče ne ve, kaj se bo zgodilo. V ponedeljek so bili diplomatski predstavniki Anglije in Francije pri nemškem državnem tajniku von Bülowu. V torek je nastal nov položaj. Britansko zunanje ministrstvo je sporočilo avstrijskemu odpravniku poslov, da je nemška državna vlada dva dni pred francosko-britansko demaršom dala absolutno ugodne izjave italijanskemu poslaniku v zavezi avstrijsko-nemškega spora. Agencija Stefani pa je ponoči objavila celo izjavo, ki je še mnogo ugodnejša, kot je bilo poročilo britanskemu poslaniku v Londonu.

V poročilu, ki ga je dobila Velika Britanija, je nemška državna vlada izjavila, da bo po možnosti ukrenila vse, da prepreči radio propagando in preletavanje avstrijskega področja po nemških letalih. Agencija Stefani pa zatrjuje, da se je nemška državna vlada obvezala v soboto, da bo radio propagando in preletavanje avstrijskega ozemlja prepovedala.

Pretekli so polni trije dnevi in že je nemška državna vlada svojo svečano obljudbo prekršila. Današnja »Reichspost« in »Arbeiter Zeitung«, torej organa dveh najmočnejših avstrijskih strank, ugotavljata, da s Nemčijo sploh ni mogoče noben sporazum, dokler bo imel oblast v rokah Hitler. — »Reichspost« piše: »Dokler Hitler sam ne bo končal svoje kariere v kakšnem koncentracijskem taboru ali na samotnem otoku, ne bo miru v Evropi. »Arbeiter Zeitung« izraža upanje, da se svet menda ne bo več dal voditi za nos od Hitlerja.

Vse ve sedaj v Evropi, da Hitler rad zelo mnogo besedi in na eni strani obljudlja vse, kar koli mu kdo predlaga, na drugi strani pa daje svojemu zaupniku za Avstrijo dr. Habichtu nalogo, da še naprej najostreje napada avstrijsko vlado po radiu in je tudi za jutri že napovedano novo predavanje proti Avstriji, ki ga bo imel izgnani avstrijski dopisnik lista »Münchener Nachrichten« dr. Hönig. Preostane samo še ena pot, in sicer tožba na Zvezo narodov.

Dunaj, 10. avgusta. ž. Habichtov snočnji govor je nadkrilil vse dosedanje govore in iz-

rekel celo vrsto žalitev in klevet proti avstrijski vladi. V svojem govoru je grozil celo avstrijski pomožni policiji. Med drugim je rekel, da je sedanja avstrijska vlada skupina tero-

Po podpisu pakta štirih

Italija izigrala Francijo - Anglijo

(Za njihovim hrbtom spletkari z Nemčijo)

Pariz, 10. avg. (a) Časopisje precej trpko komentira italijanski komunike o demaršah, ki so jih podvezle italijanska, francoska in angleška vlada v Berlinu zaradi nemških napadov na Avstrijo.

»Le Journal« piše v tej zvezi med drugim to-le: Ugotavljamo, da je imel von Bülow v soboto sestanek z italijanskim poslanikom. Prav isti dan pa bi se bila morala izvršiti francoska in angleška demarša, ki pa so jo odložili, ker ni bilo v zunanem uradu v Berlinu nikogar, ki bi bil sprejel francoskega in angleškega poslanika. Tega dejstva si ni

ristov, ki se je protizakonito polastila oblasti, ki jo sedaj zlorablja.

Avstrijsko posojilo

London, 10. avg. ž. Danes dopoldne ob 10 je angleška banka razpisala vpis za avstrijsko posojilo, ki je bil že eno uro pozneje zaključen po visokem tečaju.

Pariz, 10. avgusta. (a). Danes so razgrnili francosko tranšo mednarodnega posojila avstrijski vladi. Podpisovanje se vrši normalno

mogoče tolmačiti drugače, kakor da se je sestanel med italijanskim poslanikom in zastopnikom nemškega zunanjskega ministra vršil že dopoldne, popolnoma pa francoski in angleški poslanik nista našla v zunanem uradu nikogar. V tem primeru pa je treba pibiti, da Italija od sobote pa do ponedeljka ni našla časa, da bi bila obvestila Pariz in London, da je njena demarša uspešna in da je zato še posebna intervencija Francije in Anglije odveč. Priznati pa je treba, da italijanska nota odkrito priznava, zakaj se je prenos italijanske note zakasnil.

Francoski odgovor: Vojaki ob Renu

Pakt štirih bo odpovedan?

Pariz, 10. avgusta. tg. Objava vojaških naredb, s katerimi so se nekatere francoske vojaške edince razporedile za zavarovanje meje ob Renu, je napravilo zelo globok vtis. Naglašna se pri tem posebno, da ima ta objava vojaških operacij svrha, da opozori francosko javnost na mejo proti Nemčiji. Splošno se pričakuje, da bodo v najkrajšem času merodajni krogi podali važne politične izjave, eventualno iz ust ministrskega predsednika Daladiera samega.

Za razpoloženje, ki vlada v Parizu, je značilen današnji uvodnik »Echo de Paris«, ki zahteva, da naj odpove pakt štirih velesil še prej, preden bo ratificiran, da bi Francija kou-

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno jasno z lahimi visokimi in srednjevisokimi oblaki, vroče, stalno vreme. V gorskih predelih so možne ne-

Ko je bil Slovenec še nemški suženi...

Ptujski dogodki pred 25 leti

Ker stojimo pred 25. obletnico znanih ptujskih dogodkov in da osvemo spomin na to preteklost, je potrebno, da sežemo v zgodovino razvoja slovenskega življa v Ptuj in okolici...

Ko so po revoluciji leta 1848 in po absolutizmu petdeset let dobili avstrijski narodi leta 1860. ustavno življenje, so se začeli kulturno in politično zivahno gibati...

Vodili so to gibanje izobraženci, duhovniki in možje posvetnih poklicev, izšli večinoma iz kmetijskih domov...

Gibanje je bilo v javnosti nekaj novega. Zato je umljivo, da je trčilo na odpor starih, dotlej veljavnih nazorov in razmer, katere je hotelo izpremeniti...

V ospredje je stopilo pri nas Slovincih v kulturnem in političnem razvoju narodnostno vprašanje. Zahtevali smo, da se smemo in moremo tudi Slovenci razvijati na podlagi svojega jezika...

Ni nam ravno, da bi opisovali celotni razvoj slovenskega naroda in njegove borbe za narodne pravice. Omejitii se hočemo samo na prilike in njihov razvoj v Ptuju, da moremo pravilno razumeti in presoditi septemberske dogodke leta 1908.

1864, doba Narodne čitalnice

V začetku ustavne dobe, v šestdesetih letih, ni bilo posebnega narodnostnega nasprotja med prebivalstvom ptujškega mesta. Meščani so složno živeli med seboj, pa tudi z okoliškimi prebivalstvom...

Pod nemško-liberalno vlado grofa Adolfa Auersperga (1871-1879), ki je ostro preganjala slovensko uradništvo, so se začele v Ptuju ostriti narodnostne razmere. Siriti se je začela nemška miselnost, hoteč zaustaviti naš narodni razvoj...

Pod naslednjo vlado grofa Edvarda Taaffeja (1879-1893), ki se je spirala na Slovence in nemške konservativce, so prišli za Slovence boljshi časi...

Dobro je bilo, da se je narodno delo v osemdesetih letih v Ptuju tako globoko ukoreninilo. Zakaj bližali so se težki časi. Nemški imperializem je začel izvrševati svoje načrte, da spravi pod svoje oblast razen avstro-ogrške monarhije tudi balkanski polotok...

Nemško raznarodovalno delo

Pri tem raznarodovalnem delu je stal Ptuj v prvi vrsti. V mestu so do malega izrinili slovenske uradnike, na njihovo mesto so prišli večkrat hudi nasprotniki slovenskega ljudstva. Peščici slovenskih trgovcev in obrtnikov skoro ni bilo živeti...

Toda vsak pritisk rodi odpor. To se je zgodilo tudi tukaj. V najlepši luči se je pokazalo to pri obnem zboru sv. Cirila in Metoda dne 13. septembra 1908.

Ptujski Slovenci so želeli, da se po dvajsetih letih od zborovanja leta 1888 vrši občni zbor naše šolske družbe zopet v Ptuju. Hoteli so pokazati, da ptujsko slovenstvo kljub hudemu zatiranju še ni mrtvo...

Ptujski Slovenci so želeli, da se po dvajsetih letih od zborovanja leta 1888 vrši občni zbor naše šolske družbe zopet v Ptuju. Hoteli so pokazati, da ptujsko slovenstvo kljub hudemu zatiranju še ni mrtvo...

Toda vsak pritisk rodi odpor. To se je zgodilo tudi tukaj. V najlepši luči se je pokazalo to pri obnem zboru sv. Cirila in Metoda dne 13. septembra 1908.

Družba sv. Cirila in Metoda

To svoje delo so hoteli ptujski Slovenci pokazati našemu celotnemu slovenstvu, ki ga je predstavljala družba sv. Cirila in Metoda...

in dobiti potrdilo za svoje uspešno delo in moči za novo delovanje. Umljivo je, da taka narodna manifestacija ni mogla ugajati narodnemu nasprotniku...

Dalje je sklenil kongres, da se vrši istočasno in v okrilju centrale »Slavia Catholica« kongres slovenskih katoliških novinarjev v Pragi.

Sprejetih je bilo še več drugih konkretnih predlogov glede izmenjave listov, osnovanja posebne informativne in intelektualne komisije.

Ponovno je bil tudi sprejet sklep, da se izvedejo še vsi neizvršeni sklepi zlasti ljubljanskega in bratislavskega kongresa.

O podrobnih sklepih bomo še poročali. Danes prinašamo glavne misli iz slovenskega referata na kongresu; referat je govoril mesto univ. prof. dr. A. Gosarja prof. T. Krošl.

Potrebnost je predvsem intenzivno teoretično in praktično delo na tem polju. Vsak mora delati po svoje. Sistem, ki ga pogrešamo, mora nastati samo kot plod vzajemnega sodelovanja teoretikov in praktikov...

Tolovajski napadi

Ko so je na predvečer velike skupščine pripeljalo nekaj udeležencev iz Ljubljane in Trsta, so na potu s kolodvora v Narodni dom na lastni koži občutili »ptujsko nemško kulturo«.

V večji meri so se taki tolovajski napadi vršili drugi dan, v nedeljo, 13. septembra 1908, ko se je vršila velika skupščina. Policija je bila sicer navzoča, ali ne zato, da bi branila napadene, nego da aretira Slovence, ki se bi upel braniti proti napadom. Narodni dom, v katerem se je vršila velika skupščina, je bil ves dan kakor oblegana trdnjava.

Ti eurovi napadi so jasno pokazali živalsko naravo človekovo, ki se javi, ako jo dražimo in izzivamo. V Ptuju so jo isti mogotci še enkrat izzvali ob začetku svetovne vojne meseca avgusta 1914, ko so nedolžnega duhovnika p. Zirovnika gnali uklenjenega od dravškega mostu do kolodvora med nalašč za to zbrano ptujsko družbo, ki je tudi dejansko tepla uklenjenca, metala kamenje in pljuvala vanj ter ga pevala, ne da bi se straža zavzela zanj, ker ni smela po najvišjem nalogu.

Posledice ...

Posledice, katere je rodil organizirani napad na Slovence, zbrane 13. septembra 1908 v Ptuju, so bile prav nasprotno, nego so jih pričakovali krivci. Prej so se ptujski in drugi spodnještajerski Lažnemci hlinili slovenskemu kmetu, češ, da se bore za njegov napredek, ali s torej njegovi prijatelji. In res so se bili s tem pridobili mnogo privrženecv med naprednim prebivalstvom, ki se ni hotelo podvreči konservativnemu slovenskemu vodstvu.

Zganila pa se je radi divjih ptujskih napadov pohlevna slovenska duša tudi po drugih slovenskih mestih in trgih, zlasti v beli Ljubljani in glasno reagirala na nečuvno surove napade ptujške. Tu pa se je avstrijska vlada takoj zavzela za svoje Nemce in tekla je nedolžna kri slovenskih mučencikov Lundra Rudolfa in Adamiča Ivana (20. septembra 1908). Ali v dnu arca razžaljena slovenska duša ni mogla pozabiti krivičnega in pristranskega postopanja leta 1908. Na tihem je tlela iskra narodne samozavesti in osvajala srca teptanega naroda. Vzpametela je ta iskra ob balkanskih vojnah, vzplamtela v svetovni vojni, dokler ni leta 1918 svobodno zažarela v svobodni narodni državi Jugoslaviji. — Lado Jerše.

Potop jugoslov. ladje „Treči“ se je potopila pri Bariu

Sibenik, 10. avg. z. Davi ob 3.30 se je na potu v Rotterdam, 30 milj daleč od italijanske luke Bari, potopila jugoslovska ladja »Treči«. Natovorjena je bila z boksitom, ki ga je naložila v sibienski luki. Ladja je last L. dalmatinskega trgovskega društva. Nesreča se je zgodila zaradi vstopa vode pri krmilu. Morje je bilo mirno in pihal je le lahen zapadni veter. Podrobnější vzroki o tej katastrofi niso znani. Vsa posadka, ki je štela 25 mož, se je rešila. Ladja je poveljeval kapitan Vatroslav Večarič. Ladja je odplula iz Sibenika v terek nekaj po polnoči. Zgrajena je bila leta 1902 in je imela 2275 registrskih ton, pripadala pa je dubrovniški luki. Na poziv SOS ji je prva prišla na pomoč naša ladja društva Oceanis.

Belgrajske vesfi

Ljubljana, 10. avg. (a) Podban g. dr. Pirkmajer je z današnjim dnem nastopil svoj redni dopust. Bled, 10. avg. z. Šnoči sta odpotovala z Bleda v Belgrad ministra dr. Stankovič in dr. Tomašič.

Belgrad, 10. avgusta. m. Današnje Službene Novine objavljajo trgovinski aranžman med kraljevino Jugoslavijo in republiko Madžarsko, uredba o izvozu pšenice in pravilnik za izvrševanje uredbe o izvozu pšenice.

Belgrad, 10. avgusta. m. Poslanec Svetislav Hodžera je po svojem povratku sklical v Belgradu sejo glavnega akcijskega odbora Jugoslovske narodne stranke, ki bo v Belgradu 17. avgusta letos. Na njej bodo poročali poslanci te stranke o razpoloženju med narodom.

Glasovi iz Poznanja

Socialne naloge katoliške mladine

(Rezolucije kongresa katoliških izobražencev)

Dodatno k našim prejšnjim poročilom o V. kongresu slovenskih katoliških akademikov in seniorjev javljamo, da je bil sprejet med resolucijami glede prihodnjega kongresa v Pragi (v začetku julija 1934) tudi poziv vsem slovenskim kat. senioratom, da izvedejo organizacijo katoliških intelektualcev na čim širši bazi.

Vsaka narodnost naj za vsak svoj kongres izda majhen vademecum, ki bo imel poleg splošnih podatkov in muzikalnega dela (narodne pesmi) predvsem majhen diferencialni slovar.

Sprejetih je bilo še več drugih konkretnih predlogov glede izmenjave listov, osnovanja posebne informativne in intelektualne komisije.

Ponovno je bil tudi sprejet sklep, da se izvedejo še vsi neizvršeni sklepi zlasti ljubljanskega in bratislavskega kongresa.

O podrobnih sklepih bomo še poročali. Danes prinašamo glavne misli iz slovenskega referata na kongresu; referat je govoril mesto univ. prof. dr. A. Gosarja prof. T. Krošl.

Kaj storiti

Potrebnost je predvsem intenzivno teoretično in praktično delo na tem polju. Vsak mora delati po svoje. Sistem, ki ga pogrešamo, mora nastati samo kot plod vzajemnega sodelovanja teoretikov in praktikov. Ne more si ga nihče kar na lepem izmisliti ali pa ga celo kopirati.

Protislovja bolgarske politike

Zakaj Bolgarija ni vstopila v vzhodni pakt

Pričakuje revizijo meja s pomočjo Itali'e

Sofija, 10. avg. z. Današnji »Mir« objavlja senzacionalni članek uglednega starega državnika Mihajla Madžarova. V tem članku se bavi z vzhodnim paktom, v katerem da mora biti tudi Bolgarija. V zvezi s to kombinacijo, se Madžarov posebno zadržava pri tajni konferenci, ki jo je v Sofiji sklical zunanje ministertvo radi proučitve bolgarske zunanje politike, posebno pa še takozvanega vzhodnega pakta, ki je bil zaključen v Londonu na inicijativo Sovjetske Rusije.

Po teh poročilih je glavni vzrok, da je ostala Bolgarija osamljena celo od svojih najintimnejših prijateljev ta, da ima v Rimu zaključen pakt predvsem cilj, da se izvrši revizija mirovnih pogodb. Bolgarski politiki, ki so se udeležili te konference, so svedeli, da ima pakt nalogo, da revizira meje, določene v neullyski mirovni pogodbi, so verjeli besedam odgovornih ministrov in sprejeli rajši izolacijo, kakor pa, da bi tudi Bolgarija stopila v vzhodni pakt.

Po pisanju »Berliner Tagblatt« se Bolgarija ponovno nahaja v položaju, v katerem je že bila leta 1913 in 1915, ko se je istotako dolgo obnavljala in se predolgo vzdružala, da se priključi enemu od dveh možnih blokov. Zadeva se je končala s porazom Bolgarije. Pri tem je nastalo tudi vesplošno nezaupanje. Madžarov pravi, da se on, ki je obvečen o poteku mednarodne politike, posebno one, ki je določa pakt četvorice, čudi, ko vidi, da se je na sami konferenci verjelo, da ima ta pakt značaj in cilj teritorialnih sprememb v mirovnih pogodbah. Resnica je popolnoma nasprotna, namreč, da se skozi deset let ne bodo delali prav nobeni poskusi za spremembo teritorialnega položaja v Evropi.

Nemirna Irska

Dublin, 10. avg. k. Irski parlament je bil po nočni seji, ki je trajala od 2,30, poslan na polno počitnice do 27. septembra, ker je v prvem čitanju sprejel predlog za zakonodajne priprave za proglašitev neodvisne irske republike. V debati so člani konservativne stranke bivšega predsednika Cosgravea, ki simpatizira s fašističnim pokretom, izredno ostro napadali vlado in delo vlade. To je dalo povod za spopade, tako da de Valera radi velikega nemira ni mogel priti do besede in se je ponovno moral vsteti.

Hitler „čisti“ med akademiki

Berlin, 10. avgusta. U. Pruski minister za prosveto je izdal naredbu, da je treba iz univerz odstraniti vse marksistične akademike, kakor tudi vse tiste, ki pripadajo pacifističnim ali drugim »veležidajalskim« organizacijam. Izključitev mora izvesti rektor in sicer na predlog treh zanesljivih narodno-socialističnih akademikov iste univerze. — Denuncianstvu se torej obetajo bogati časi!

Balbo se vrača

Lizbona, 10. avg. (a) V znak žalosti nad smrtjo letalskega častnika, ki se je večraj ponesrečil, je Balbo odredil, da se njegova eskadra ne bo ustavila v Berru, kakor je bilo prvotno določeno, temveč bo letela v soboto naravnost v Ostio.

Pariz, 10. avg. tg. Veliko iznenadenje in nevolje je povzročil v francoski javnosti minister Balbo, ki je izjavil francoskemu poslaniku v Lisboni, da njegova letalska eskadra ne bo pristala v Marseilleu, kjer so izvršili že vse priprave za slovesen sprejem in je prišel v to svrhu v Marseille celo minister za letalstvo Pierre Cotes. Sprejema so se nameravale udeležiti tudi različne deputacije. Pariški listi komentirajo to vest z začudenjem in nezadovoljstvom.

Eksplozija v Kovinu

Kovin, 10. avgusta m. V občini Gaja, v neposredni bližini Kovina, se je zgodila večraj dopoldne strašna katastrofa, ki je zahtevala dosedaj že dve smrtni žrtvi, s smrtjo pa se bori v banovinski bolnišnici v Beli Cerkvi osem hudo ranjenih otrok. Do nesreče je prišlo radi eksplozije kotla parne mlatilnice, ki je bila pripravljena za pogon na dvorišču Sandorja Kastorja.

Kot splošna direktiva naj velja:

- 1. Zavedati se moramo, da je naša dolžnost delati po naših močeh ravno na socialnem polju. Tudi tukaj velja prilika o talentih. To je prava katoliška akcija, ki ne sme biti samo utilitarnistična.
2. Vziveti se moramo v položaj delavstva in bednega delovnega ljudstva vobče, ter iz njegovega čustvovanja in mišljenja iskati izhoda v boljše razmere.
3. Izgibati se nauku in teoriji, ki se praktično ne dajo izvajati.
4. Otresti se marksizma in njegovih nazorov in naukov. Zavedati se moramo, da zija med krščanskim in marksističnim naziranjem o človeku, družbi in življenju sploh absolutno nepremostljiv prepad in da nam za praktično in izdatno reševanje socialnega vprašanja marksizma v nobenem pogledu ni treba, da smo lahko prav tako in še bolj radikalni, kjer je radikalizem potreben in umesten.
5. Zavedati se moramo, da množic ni mogoče izobraziti tako daleč, da bi vse aktualne probleme do dna razumele. Zato pa je treba, da so si vsi tisti, ki ljudi vodijo in jih organizirajo, sami zares na jasnem. Treba nam je sistematično izolanega organizacijskega in agitatoričnega kadra (specifična naloga inteligenčne mladine).
6. Izgraditi v teoriji in praksi čisti krščanski družabni red (specifična naloga mlade slovenske kat. inteligence, ki stoji ob stočiču vzhoda in zapada).

svose pa so pozvale odnose države, da pridejo same in da si vzamejo zemljo, katero želijo. To je šalozna resnica in zato ne bi bilo potrebno, da se goljula javnost z netočenimi poročili, ker obstaja resnična nevarnost za njih bodočnost.

Mi se ne zanašamo toliko na okolnost, da hoče ostati Bolgarija za vedno ali pa vsaj za dolgo časa izolirana od svojih najbližjih in daljnih sosedov, kolikor na okolnost, da ona verjame, da bo kmalu prišlo do teritorialne revizije mirovnih pogodb.

Nič manj značilno ni odkritje »Berliner Tagblatt«, da bo Mušanov počakal na prihod turškega zunanega ministra Ruždi beja v Berlin, kar bi se moralo zgoditi v septembru, da bi se pojasnil mednarodni položaj v srednji Evropi. Do tega bo moralo priti tem bolj, ker je Titulescu hotel priti v Sofijo, kjer bi dal inicijativo za ustvaritev balkanskega Locarna, Madžarov posebno podčrtava, da so se vsi navzoči na konferenci na zun. ministertvu v Sofiji, izvzemši nekega rusoiila, izjavili za predlog, da Bolgarija istotako vstopi v vzhodni pakt. Nekateri od prisotnih so šli še dalje in podčrtali tezo, da je princip Balkan balkanskim narodom neustvarljiv. Večina se je na konferenci izjavila proti ideji trgovinsko-diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo. Stališče, ki ga je zavzel na konferenci Mušanov, je bilo isto, kakor ga je večkrat ponovil tudi Gombös, da ne podpisuje nobenega pakta, dokler se ne ugodno zahtevam njegove države.

Mi smo želeli, pravi Madžarov, da se ne smatrajo za točna vsa poročila berlinskih listov, ker bi se Bolgarija in Madjarska morali odreci sporazumu s drugimi državami. Toda dosedaj se ni pojavil demanti in smatram radi tega gornje poročilo za popolnoma točno. Je samo ena razlika s madjarsko politiko, a ta je, da bomo čakali do jeseni, ko pride Ruždi bej, da nas seznanji s svojim namertom za neki svoj črnomorski pakt in neki svoj balkanski Locarno in da lahko posreduje med nami in našimi sosedi.

Jugoslovska-avstrijska trgovinska pogodba

Dunaj, 10. avg. z. Jugoslovska-avstrijska dopolnilna trgovinska pogodba, ki je bila podpisana tukaj in ki bo v najkrajšem času ratificirana, se ni bila objavljena v celoti. Čuje pa se iz raznih komentarjev in izjav, da ta pogodba ni naš najbolj ugodna za Jugoslavijo. Kontingent svinj in živine za uvoz v Avstrijo je ostal neizpremenjen, med tem ko je uvoz paradiznikov, kumar in ostale zelenjavne celote omejen. Avstrija s svoje strani je dosegla številne olajšave za izvoz svojih industrijskih proizvodov. Zvišana je le carina za rotacijski papir.

Atental v Koprivnici

Zagreb, 10. avg. z. V zvezi s atentatom v Koprivnici se naše oblasti zahtevale od madjarske vlade, da aretira Eda Premca in Mile Kralja, ki sta izročila paket, ki je pozneje eksplodiral in ubil nekega našega policijskega predstavnika. Naša vlada je zahtevala aretacijo obeh slojencev predvsem zaradi tega, da onemogoči v bodoče slična dejanja. Madjarske oblasti so nato prijele v Djenkeju Premca, ki je bil takoj izroččen državnemu pravdniku v Kaposvaru. Nadalje so madjarske oblasti izjavile, da so obveščene tudi o drugem atentatorju, ki da se skriva v okolici Djenkeješa.

Požar na ladji

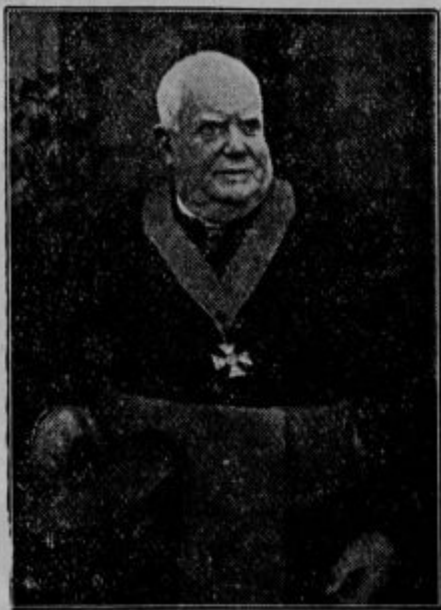
Pariz, 10. avg. k. Na velikem francoskem tovornem parniku »Corbine«, ki nosi 7000 ton in ki se s posadko 58 mož nahaja na potu iz Marseillea v Indijo, je izbruhnil požar, ko se je nahajal v adenskem pristanišču, prav tam, kjer je lansko leto pogorel parnik »Georges Philippart«. Na klice poveljnika ladje so prihitali na pomoč mnogi parniki. Podrobnosti pa še niso znane.

Iz Narodne skupščine

Belgrad, 10. avg. z. Minister za trgovino in industrijo dr. Šumenkovič in minister zunanjih zadev Jevtič sta predložila Narodni skupščini v pretnes nujnosti zakonski osnutek o dopolnitvenem aranžmanu od 7. novembra 1931, ki je bil sklenjen in podpisan v Parizu 10. junija 1930 med kraljevino Jugoslavijo in republiko Francijo.

Pariz, 10. avg. (a) Ob 11.45 je Newyork notiral 18.85, London pa 85.60. London, 10. avg. (a) Davi je zlato notiralo 124.8.

† Kanonik M. Meško

Kapeja, 10. avgusta.

Danes jutraj je umrl tukajšnji župnik, biserni kanonik in častni kanonik gospod Martin Meško. Pogreb bo v soboto, 12. avgusta, ob 10 dopoldne. G. kanonik Martin Meško je bil starosta lavantinske duhovščine. Rojen je bil v Pušincih, župnija Ormož, 27. oktobra 1845, v mašnika posvečen dne 21. julija 1870. Avgusta tega leta je prišel za kaplana k Sv. Petru v Gornji Radgoni, od tam pa 15. decembra 1873 v Ljutomer. Od tod je moral avgusta 1875 v Vuzenico, kjer je kaplanoval do 1. julija 1877, ko je bil premeščen v Leskovec. Tu je po smrti župnika Jožefa Mlinariča postal provizor. Dne 5. februarja 1880 je odšel za kaplana k Sv. Barbari v Halozah. Tudi tukaj je po smrti župnika Božidarja Rajiča oskrboval župnijo kot provizor do 10. oktobra 1886, ko se je preselil za kaplana k Sv. Petru nize Maribora. Decembra 1887 je postal župnik pri Kapeli in je to župnijo oskrboval do svoje smrti, torej 46 let. V tej fari je obhajal svojo srebrno, zlato in biserno mašo in je bil med tem dvakrat dekanjski upravitelj ljutomerske dekanije, po smrti dekana Skuhale in po odhodu dekana Jurkoviča.

Svetna in cerkvena oblast sta priznavali njegove življenjske zasluge. Od svetne oblasti je bil odlikovan z redom sv. Save 4. razreda. Leta 1923 ga je pa knezoškof dr. Andrej Karlin imenoval za častnega kanonika. Že škof dr. Napotnik mu je dvakrat ponudil odlična cerkvena mesta, pa jih je vedno odklonil z motivacijo: »Pri Sv. Magdaleni pri Kapeli hočem ostati, umreti in počivati.«

Telesno je bil pokoini g. kanonik močan človek, do zadnjega krepak. Le noge so mu zadnja leta začele pešati. Že ob proslavi patrona sv. Magdalene pred tednom je tožil: »Najbrž ne bom več obhajal Magdalene.« Včeraj je prejel sv. zakramente za umirajočce, nato se je onesvestil. Danes jutraj se je za kratek čas še zavedel, se zahvalil g. kaplanu Škofiču za trud in potrpežljivost v bolezni, se poslovil od njega in ob 7.45 mirno v Gospodu zaspal.

Rajni g. kanonik je bil odličen Slovenec, narodnjak, saj je bil šest let kaplan znamenitega narodnjaka, voditelja slovenskih taborov župnika Božidarja Rajiča pri Sv. Barbari v Halozah. Njegovo župnišče pri Kapeli je bilo vedno zbirališče slovenske duhovščine. Ljubezniv v občevanju, gostoljuben in vedno navdušen, zlasti pri napitnicah. V njegovi družbi je bilo vedno veselo. Vse je ljubil, od najmlajšega kaplana do osivelega župnika. »Jaz sem še tudi mlad!« je zaklical, odločil cigaro in dvignil kupico, ko so ga obiskali mladi kaplani, pa mu je že deveti križ silil na plača. »Martinovo« je bil vedno velik praznik v njegovem župnišču.

Sedaj je končal svoje trudopolno življenje. Naj mu bo dobri Bog v nebesih bogat plačnik! Mir njegovi duši!

Z zakladom ni nič

Trbvlje, 10. avgusta.

Kopanje za zlatim zakladom zaenkrat ni uspelo. Ker se tudi v globini tri in pol metra ni bilo nobenega sledu, sta g. Lewin in Erman delo ustavila, češ da bosta pozneje nadaljevala, ko vse bolj temeljito pripravita, ker kaže, da bo treba kopati do večje globine. Z akcijo g. Lewina so oživel spomini na stara sporočila o zakopanih zakladih. Tako je bil g. Lewin naprošen, da je šel še na druge kraje iskat zakladov, a šibica je nepovoljno reagirala, da je moral izjaviti, da z zaželjenim bogastvom ni nič. Tako je minila senzacija z zlatim zakladom brez večjih posledic. Zadovoljni so najbolj tisti, ki so za g. Lewina izvršili tako delo, ker so bili za vse dobro plačani. Firbec pa je tudi prišel na svoj račun.

„Kaj se, ti fantič, v nevarnost podajaš?“

Planinsko premišljevanje.

Sleherno človeško življenje ima pred stvarnikom poseben namen in pomen ter si ga človek ne sme okrajševati in brez potrebe postavljati v nevarnost. Gore so še vedno in povsod za predzrno in neizkušene, pa tudi za vse nepredvidne hribolazce velika nevarnost. Pravkar v imenu samem spoznamo, da so bili slovenski planinci včasih previdnejši in z malim zadovoljniji, hodili so v hribe, ne v gore; bili so »hribolazci«, ne »gorolazci«. Prav je, da slovensko planinstvo napreduje, vendar, če se bodo smrtni nesreče v gorah tolikokrat ponavljale, bomo morali reči: »multiplicasti gentem, sed non multiplicasti lacticium«. Verujte nam, da ta poročila o tolikratnih smrtnih nezgodah v gorah niso žalostna samo za svoje posonečence, marveč so tegobna za vsakega, ki čuti z narodom, čigar up je pogumna, krepka in zdrava mladina. In prav ta toliko obetajoča mladina je največkrat žrtev visokih gor.

Ali bi se število teh žrtev ne dalo za mnogo zmanjšati? Največji del človeških nesreč je kriva nepredvidnost. Slovenska in sploh vsa sodobna mladina kaže, kar je razveseljivo, veliko spoštovanje in ljubezen do planin in planinstva. Vsak spreten planinec je v očeh naše za lepoto gora zavzete mladine že skoraj narejen mož, gotovo pa vedno visokočisljan sportnik. Prav ta naklonjenost je morebiti v precejšnji meri skrivna, da si mladi planinci poleg planinjk zažele in iščejo tudi lavorik v gorskih velikanih, čeprav z nevarnostjo in celo z izgubo svojega življenja. Ne samo domača družina, marveč celo domače selo in mesto, da, ves slov. narod gleda s ponosom na čvrst in krepak svoj mladeniški rod.

Iz litijske predilnice

O poganjih v litijski predilnici, o katerih smo poročali že včeraj, smo prejeli še naslednje podatke:

Mezdana borba v litijski predilnici je trajala skoraj nad poldrug mesec. Pričela se je prav za prav že 23. junija 1933. S tem dnem je namreč podjetje javilo delavstvu, da namerava znižati mezd. V posebni spomenici je vodstvo podjetja utemeljevalo, zakaj se je odločilo za ta korak. Trdilo je, da so plače v litijski predilnici višje kakor v drugih tozadevnih podjetjih; nastopili so povrh še novi konkurenčni obrati, tako da mora podjetje voditi boj prav za prav za dve plati — z domačo in svetovno konkurenco. Zato ste samo dve možnosti: ali se obratovanje še bolj skrepi ali pa se uredi proizvodnja tako, da bo tovarna konkurenčna v vsakem oziru. Vodstvo je predložilo tudi seznam povprečnih dnevnih plač na temelju redukcije, na katero naj bi delavstvo pristalo. V celoti je šlo ca. 12 odstotno znižanje mezd, dočim bi pa bili nekateri oddelki in posamezne kategorije prizadete z nad 20 odstotno redukcijo.

Kakor smo že svojačasno omenili, je delavstvo v predilnici v Litiji moralo v teku let pristati že na več redukcij tako na staležu delavsiva kakor tudi z ozirom na višino plač. Zato je čisto umljivo, da ga je napovedano znižanje mezd zelo razburilo. Pričela so se poganja, ki so bila precej dolgotrajna in so se zaključila šele dne 9. avgusta. Že pri razpravi 1. avgusta je zgedelo, da bo prišlo do sporazuma. Delavstvo je namreč v načelu pristalo na 8 odstotno znižanje plač. Ni pa moglo priti do sporazuma glede načina znižanja. Vodstvo podjetja je zahtevalo, da sme znižati plače po od-

delkih, in sicer zaradi tega, ker so bile po njegovem mnenju plače neenakomerne. V nekaterih oddelkih so delavci več trpeli in imeli odgovornejša mesta, pa so imeli nižje plače kakor oddelki, v katerih je bilo manj trpljenja in odgovornosti. Delavstvo je pa nasprotno stalo na stališču, da mora biti znižanje linearno, t. j. za vse enako.

Ker ni odnehala nobena stran, je prosila organizacija inspekcije dela, da razpiše in vodi nadaljna pogajanja. Ta je ugodila prošnji in razpisala razpravo dne 9. avgusta. Po večernem razgovoru je bil sprejet posredovalni predlog inspektorja dela ing. Barage, da delavstvo pristane na predlog podjetja pod pogojem, da zviša plačo tistim oddelkom odnosno kategorijam, ki so bile po predlogu podjetja preveč prizadete. Na temelju tega predloga so se meзде znižale povprečno za 7½%. Dalje je bilo dogovorjeno, da stopijo nove meзде v veljavo dne 14. avgusta. Dogovor je odpovedljiv v roku 4 tednov, in sicer ob pričetku vsake mezdne periode. Podjetje se je poleg tega tudi zavezalo, da bo sklenilo z delavstvom kolektivno pogodbo, s katero bodo urejene razne druge zadeve iz delovnega razmerja, n. pr. odteljaji za škartirano blago, vprašanje plačanih dopustov itd. Ker je izrazilo delavstvo, da želi soodločevati pri vodstvu konsuma, je g. ravnatelj brez nadaljnega pristala na to, da stopita v vodstvo konsuma kot člana gg. Podlpinik in Nadižar, t. j. predsednik in tajnik obratnih zaupnikov.

Delavstvo sicer ni popolnoma uspelo, branilo se je pa zelo dobro in tudi doseglo uspehe, s katerimi je lahko zadovoljno, zlasti v sedanjih razmerah.

Udeleženci biserne sv. maše prevz. g. nadiškola dr. Antona Bon. Jegliča v Begunjah na Gorenjskem dne 6. avgusta 1933.

Ob 25 letnici septemberskih dogodkov v Ptuj
Spored proslave

Dne 8. septembra je dan šolske mladine. Ob pol 9 obhod po mestu in govori mladini na Tyrševem trgu. Ob 10 se vrši otvoritev razstave v risalnici meščanske šole. Popoldne ob 15 telovadni nastop mladine vseh ptujskih osnovnih in srednjih šol.

Dne 9. septembra bo sprejem delegatov CMD pri popoldanskih vlakih. Ob 19 bo slavnostna akademija, pri kateri sodelujejo pevška društva včlanjena v Ipavčevi pevski župi. Ob 21 zborovanje delegatov CMD v Narodnem domu.

Dne 10. septembra je glavni slavnostni dan. Sprejem pri jutranjih vlakih, nato manifestacijski obhod po mestu. Ob 10 skupščina CMD v mestnem gledališču, letočasno pa se vrši na Tyrševem trgu zbor Narodne obrane in raznih narodnih društev. Ob 15 pa javni telovadni nastop, kjer sodelujejo med drugimi podoficir-

gastvom ni nič. Tako je minila senzacija z zlatim zakladom brez večjih posledic. Zadovoljni so najbolj tisti, ki so za g. Lewina izvršili tako delo, ker so bili za vse dobro plačani. Firbec pa je tudi prišel na svoj račun.

ska šola iz Maribora in oddelek mornariških čet. Po nastopu narodno slavje v Ljudskem vrtu.

Navodila za udeležence

Četrtninska vožnja je obljubljena ter bomo podrobnosti o voznih olajšavah naknadno poročali. Za cenena prenočišča v hotelih po 15 Din, v privatnih stanovanjih po 20 Din je preskrbljeno. Istotako tudi za prehrano v gostilnah po 8, 10 in 12 Din.

Legitimacije za znižano vožnjo z zletnim znakom stanejo 10 Din. Z zletnim znakom so združene naslednje ugodnosti: prost vstop na stojšče ob nastopu, na veselilni prostor na razstavo, Posetniki muzeja z zletnim znakom plačajo le 2 Din.

Končno prosimo vse podružnice CMD, da pošljejo vse prijave še pred 1. septembrom t. l., ker se na poznejše prijave ne bomo mogli ozirati.

Prijavni odbor za proslavo septemberskih dogodkov v Ptuj.

da nosiš težji nahrbtnik, ko da bi v visokih gorah in v mrzlih nočeh prezebal in zmrzoval brez tople obleke. Ko se odpravljáš na pot, ne pozabi, se mimogrede ogledati v lekarni, če nimaš sam domače lekarne. Še eno je vredno tvoje pozornosti!

Poglejte podrobneje v gorsko naravo! Kako varno počiva sklad na skladu in če je kje preveč ostrmel in osamel, mu gora ni naložila nobene teže in naloge! Kako previdno se gorsko drevo s svojimi daleč razpeljanimi koreninami oprijemlje gorskih tal! Kako krepko korenini v svoji gorski prsti planinski cvet! Kako bistri pogled in močno perot imajo ptice, ki domujejo v gorskem skalovju! Kako ponosita in vendar kako previdna je lahkonoga srna na svojih gorskih potih in prelazih! Njene markacije so njeni premišljeni in prožni koraki; seveda je za to premišljenost in preudarnost pri srni poskrbela narava sama.

Ako izvzamemo le malo slučajev, so vse smrtni nezgode v gorah posledica nepremišljenega pota in koraka. Nismo še točno povedali. Večino smrtnih padcev je zakrivil neokreten, neizvežban korak. Kdor ni vajen gorskih potov in prelazov, kdor ni svojim korakom pridomčil nekaj tega, kar imata jelen in srna, to se pravi, kdor ni telesno usposobljen, naj se ne spušča v nevarna gorska potovanja. Telo mora biti utrjeno in pripravljeno na marsikatero nepričakovano prenočišče in ležišče. Vendar tudi najkrepkejši in najvztrajnejše telo ne zadošča. Kar je pri jelenu zdrav nagon, je pri planincu izšolan in preizkušen razum. Planinstvo je tudi veda. In sicer zelo svojevrsna veda. Ne smeš je nositi s seboj samo v knjigah ampak tudi v potrebnih vajah, ne smeš je imeti samo v glavi, ampak tudi v rokah in nogah, v vseh gibih in v vsem telesu.

Nepoznanega gorskega kraja ne obiskuj brez večšega vodnika! Poskrbi vselej in povsod najprej za potrebno planinsko opremo! Bolje,

Spominsko slavje bojevnikov

1. Točno ob 10 zapoje pevci: Ti o Marija, 2. Spominski govor bivšega voj. kurata Fr. Bonača, 3. Peta sv. maša za padle in umrle tovariške, ki jo daruje bivši vojni kurat Fr. Pavl. Kogej, 4. Med žalostinkami po maši »Reši me Gospod« z molitvami za vse umrle bojevnike, ki jih opravijo bivši kurati.

Tovariši, zlasti bližnji Gorenjci, pohitite peš, na vozovih in kolesih k dobri Gospej na Brezje. Ves dan naj vlada prisrčno razpoloženje, združeno s strogim redom in disciplino.

Tovariši, k Mariji! Ona nas je vodila med bobnečim ogujem na fronti, naj nas vodi tudi sedaj.

Rimske najdbe

Ptuj, 10. avgusta.

Ptuj je znan kot staro rimsko mesto pod imenom »Petovio«, kjer naletijo še vedno na znamenite rimske izkopine, posebno pa v okolici. Tako so prve dni julija izkopali na Vičavi pri Ptuj pri kohanju temeljev za vilo, ki jo zida g. šolski upravitelj Cenčič iz Rogataca, približno poldrug meter v tleh odlomek votivnega kamna z interesantnim napisom. Votivni kamen je dal postaviti po pismenkah sodeč v tretjem stoletju po Kr. neki »speculator« t. j. administrativni častnik X. legije Antoniniane. Na žalost ime božanstva ni ohranjeno, od dedikanta pa je čitljivo samo ime Paetus. Deseta legija Antoniniana se je nahajala v začetku tretjega stoletja v Vindoboni (Dunaj). Bržčas je bil speculator Paetus delegiran v Petovio v kaki vojaški misiji. Ob tej priliki je postavil žrtvenik, kakor sam piše, ker je bil rešen iz velikih in pogostih nesreč po božanstvu, kateremu je v zahvalo postavil žrtvenik. Napis slove po interpretaciji g. dr. Abramiča, ravnatelja splitskega muzeja, izpopolnjen sledeče:

pro salute Aur(EL)ij domini no(STR)I, A(u)gusti Lucius T(VR)ius, PAET(us) sp(ECUL)ator legionis X (GEM. AN(t)ON(in)ianae), QVOT MAGNIS E(t) MULTIS PER(iculis)... MAIEST...

V kratkem bodo pričeli z izkopavanjem starokrščanske cerkve v sredi mesta tik protijske cerkve. Na zidovja so naleteli že lansko jesen, toda izkopavanje so morali takrat opustiti radi pomankanja denarnih sredstev. Izkopavanja bo vodil dr. Abramič.

Življenje in urvenje na Cerknškem jezeru

Cerkljica 10. avgusta.

Na Notranjskem se je že deloma pojavila velika suša. Po hribovitih krajih je otava že povsem ožgana. Včeraj je res nekoliko kapljic dežja padlo, toliko, da so se prašne ceste deloma pomočile. Na Cerknškem jezeru pa je zavladalo prav živahno urvenje in življenje. Voda je povsem odtekla. Le nekaj vode se še nahaja v Obrhu, glavni strugi jezera. Prebivalstvo pa ima že sedaj par let prav resne konflikte z zakupnikom ribolova v jezeru in njegovih pritokih. Prebivalstvo poudarja svoje stare pravice, ki jih je že veliki kronist Valvazor v svojem delu zabeležil kot posebno redkost. Nekdaj so lastniki ribolova, tako knez Windischgrätz, Bistriška graščina in Snežniška graščina dovoljevali vsemu prebivalstvu ob jezeru, da je lahko lovilo ob usihanju jezera ribe, ki so sledile ponika, joči vodi in se zbirale v ogromnih množinah ob požiralnikih. S saki in mrežami so dvigali bogat plen. Sedaj pa je zakupnik začel preganjati kmečke fante, ki so skušali naloviti ribe, da bi jih za zimo posušili. V starih časih so vedno ljudje začeli loviti ribe, čim se je na svetlo pojavil takimenoenovani »ribiški kamen« pri Dol. jezeru. Lovili pa so ribe nekđaj tudi ob nastopu vode.

Med ščukami v jezeru se je pojavila posebna bolezen, ki je pokončila že ogromno množino zaroda. Doslej še ni dognano, kakšna je pravzaprav ta bolezen. Raki v pritokih pa so se letos pojavili v prav velikem številu, popolnoma zdravi, dočim se je že raznesla vest, da je tudi rake napadla posebna nalezljiva bolezen. Ker je sedaj jezero suho, so začeli kmetje, lastniki travnikov v jezeru s košnjo jezerine ali kravine, ki je dobra za stelo. Ljudje povsod hite s košnjo. Modernizirali so se. Ne kose več z navadnimi kosami, marveč z modernimi stroji in samo prijazna Zirovnica razpolaga že sedaj z 19 takimi stroji, zato gre delo hitro od rok. Jamarji nameravajo porabiti priliko, da bodo temeljito raziskali zanimivosti podzemeljskega življenja v Veliki Karlovi.

Čoln z 18 ljudmi se prevrnil

Med Bosansko in Hrvatsko Kostajnico grade čez reko Uno most. Zaenkrat pa se vrši ves promet med obema mestoma s čolni in splavi. Promet je zlasti v tržnih dneh zelo velik in ga komaj zmagujejo. Zlasti mnogo ljudi je bilo treba prevoziti 7. avgusta, ko je bil v Hrvatski Kostajnici sejem. Da bi šel ta dan promet hitreje od rok, so oblasti odredile, naj se vozovi prevažajo s splavi, ljudje pa s čolni. Ker je Una v zadnjem času precej narastla in je na enem mestu precej nevarna, so oblasti opozorile vse prevoznike na največjo pažnjo.

Kljub temu pa se je pripetila v zgodnjih popoldanskih urah usodepolna nesreča. Na čoln prevoznik I. Kasoviča se je natrvalo okrog 18 oseb. Ko je bil ta s svojim čolnom oddaljen kakih 20 metrov od bosanske obale, mu je privozil nasproti splav, ki je bil k sreči prazen. Na enem mestu je Una najnevarnejša. Splavar se kljub temu, da je bil splav prazen, ni mogel ogniti polnemu čolnu. Obe vozili sta trčili. V čolnu je nastala panika. Ljudje so pričeli skakati v čoln, ki je bil pritrjen pri splavu. Posledica tega je bila, da sta se oba čolna prevrnila. Pričela se je obupna borba ljudi z valovi. Večinoma so bili na čolnu ljudje iz gorskih krajev, ki ne znajo plavati. Splavar in orožnik, ki sta bila na praznem splavu, sta pričela z nevarnostjo za lastno življenje reševati ljudi iz valov, vendar vseh nista mogla rešiti. Nekaj jih je utonilo, vendar nihče ne ve, koliko. Nihče tudi ne ve točnega števila ljudi, ki so bili v čolnu. Po nekkih vesteh je utonilo kakih 6 do 7 oseb, po drugih manj.

Oblasti so uvedle temeljito preiskavo, da doženejo, kdo je zakrivil usodepolno nesrečo.

Sv. Lourenc na Pohorju

V nedeljo, dne 13. t. m. bomo slovesno praznovali farnega patrona sv. Lovrenca. Popoldne ob 3 priredi mariborska Glasbena matica v dvoran društvenega doma pevski koncert z bogatim sporedom slovenskih, hrvaških in srbskih narodnih pesmi. Koncert se vrši pod okriljem zopet vpostavljenega kmetijskega bralnega društva za srednji del dravske doline. Vljudno vabimo domačine in sosede to in onstran Drave.

Ljubljanske vesti:

Nad 17 milijonov prometa
v zemljiški knjigi

Ljubljana, 10. avgusta.

Pregled zemljiške knjige ljubljanskega okrajnega sodišča pojava za julij prav značilno sliko ljubljanskih in okoliških gospodarskih prilik. Spekulative z nepremičninami so napram prejšnjim mesecem nekoliko manjše, kajti bilo je v zemljiški knjigi zabeleženih samo 45 kupnih pogodb, s katerimi so okoličani in meščani kupovali razne parcele in hiše. Celokupni promet z realitetami v juliju za okolico in mesto znaša 8.108.297 Din, do česar je bilo junija zabeleženih 69 pogodb za vsoto 3.484.790 Din. V Ljubljani sami je bilo prijavljenih 12 kupnih pogodb za ogromno vsoto 7.338.110 Din. Bile so izvršene v mestu prav velike zemljiško-knjižne transakcije. V središču mesta so bile prodane stavbne parcele po 120 do 200 Din m². Herbert Wallentschag je kupil hišo št. 9, kat. obč. Petersko predmestje I. za 500.000 Din od g. Ant. Osenarja. Dalje je ga. Greta Kocbekova kupila od Strojnih tovarn stavbišče ob Dunajski cesti za 189.000 Din in ga. Antonija Hmelakova z Rakeča od Teodorja Korna stavbišče ob Reslivi cesti za 400.000 Din. Tu se že zida moderna stanovanjska hiša.

Zivahen je bil promet s hipotekami. Na 51 posestvih je bilo vknjiženih za 3.958.399 Din hipoteknih posejil, od katerih znaša najvišja 2.000.000 Din. V juniju pa je bilo vknjiženih na 49 posestvih za 3.557.292 Din hipotek. Prav razveseljivo je dejstvo, da so realne eksekucije zelo nazadovale napram maju in juniju. Julija je bilo eksekutivnim potom na 67 posestvih okolice in mesta

vknjiženo samo 881.939 Din. Nasprotno pa je bilo junija na 88 posestvih vknjiženo 811.699 Din in majnika na 102 pa 1.162.730 Din.

Zemljiško-knjižni urad je dalje zabeležil 13 vknjižb za dedščine v skupni vsoti 203.907 Din. Okoličanski kmetje imajo še vedno staro navado izročati vodstvo gospodarstva in kmetije svojim najboljšim sinovom in je bilo julija podpisanih in v zemljiški knjigi zabeleženih 16 izročilnih pogodb za vsoto 596.500 Din. Izročilne pogodbe navajajo večjih prav malenkostne vsote, najvišja je bila za 95.000 Din.

Prav zanimivi so sedaj izbrisani dolgi na raznih posestvih. Julija je bilo takih dolgov izbrisanih za 2.425.300 Din. Največji dolg je bil izbrisan za 1.256.467 Din. Ko posojiljemalec išče novega posojila, nalete dostikrat na gotove ovire in morajo doseči, da njih doseđani upniki izjavijo napram novim upnikom prednost vrstnega reda. V tem pogledu je bilo za vsotni red zaznamovanih 880.200 Din.

Najpoučnejše je poglavje o uvedbi dražbenega postopanja. Pri 33 posestnikih okolice in mesta je bilo uvedeno dražbeno postopanje za celotno vsoto 1.612.364 Din. Najmanjši znesek, za katerega se je zahtevalo dražbeno postopanje, je bil 405 Din. Uvedenih je bilo dalje 23 prisilnih uprav raznih posestev in podjetij za skupno vsoto 316 tisoč 234 Din.

Celotni promet zemljiške knjige za julij, če se smemo tako izraziti, je znašal 17.482.542 Din. To je približna slika gospodarskih prilik Ljubljane in okolice v zemljiški knjigi.

Kdo enkrat
uporabi

SHELLTOLX

ta ne
zahteva drugoBerač, ki prenočuje v
hotelu

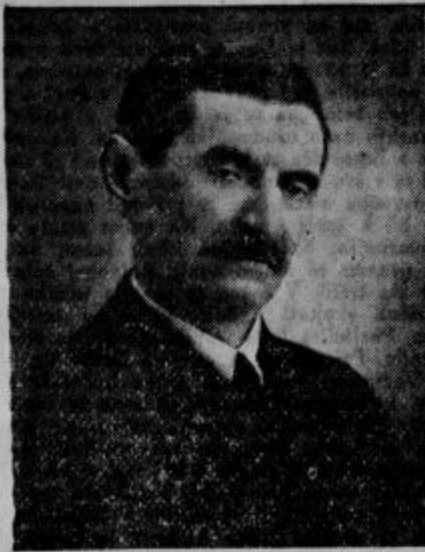
Ljubljana, 10. avgusta.

Se je dosti usmiljenih src v Ljubljani in ni še svet tako brezsrčen, kakor ga slikajo. Kdor ne verjame, naj si poskusi osvojit zaupanje kakšnega berača in delomrznega, ki podpirajo vogale ljubljanskih hiš in si podajajo kljuko po stanovanjih. S tem pa nikakor ne dosegajo trdit, da prav vsi berači zlorablajo človekoljubno struno ljubljancem; tega ne, ampak presneto malo jih je, ki jim je beraško malo potisnila v roke resnična potreba in pomanjkanje.

Tamle na vogalu Židovske ulice pred Kancevo drogerijo je bilo v zadnjem času opaziti klaverno postavo z mučenjskim izrazom, ki je v levici držala sportno čepico, desnico pa, na kateri sta manjkala dva prsta, tako neusmiljeno zverženo dvigala v zrak, da je že sam bežen pogled nanjo zadostoval, da se zbudi pristna filantropija v mimoidočih. Ta se je očitvala v dinarskih in celo v dvodinarskih novicah, ki so od časa do časa kar deževali v na stežaj odprto kapo. Samo po par ur na dan je bilo videti možakarja v Židovski ulici. Zvečer pa si ga opazil na promenadi v elegantni obleki, v levici, ki je pred nekaj urami držala kapo, s cigareto, v desnici pa z glaze-rokavicami. In je z visoko dvignjeno glavo šel po svojih potih.

Neki mlad ljubljanski gospod, ki ga je vročekrvna nočna žilica za nekaj ur zanesla v policijske zapore, je imel priložnost tam seznaniti s tem možakarjem. Posrečilo se mu je celo osvojit njegovo zaupanje. In mož mu je v hrvaščini pripovedoval nekako takole: »Kar imenitno se mi godi. »Delam samo po nekaj ur na dan. Najboljši prostor je v Židovski ulici. Tam rabim samo enega pomagača, ki pazi, da me od Čevljarskega mostu sem ne zaloti kakšen policaj.« Takoj nato se je možakar potkal na prvi: »Pa meni ne vrže v kapo nihče kronice ali 50 par; najmanj dinar. Takole okrog 150 Din na dan zaslužim ob srednjih dnevih. Če je pa kaj izrednega, pa seveda več. Lansko leto na Ver-nih duš dan sem spravil 90 kovačev. Prav lepo živim. Ložiram v hotelu Lloyd. Vsak mesec dobim še rentnino za manjkajoča prsta na desni roki, ki sem jih zgubil v neki novosadski tovarni. V neki zagrebški banki imam naloženo čedno vsotico. E, znati je treba! In možakar je v hipu napravil pozvo, v kateri apelira na dobroščnost ljubljancem ...

Anđelko Krstić

Današnja srbsko-hrvatska književnost ima med svojimi mlajšimi zastopniki, seveda po vplivih od zunaj, celo vrsto književnikov, ki bi se radi strogo in edino socialno izrazili. Ker pa je njihova socialnost doktrinarna, iz tujih knjig naučena, in še bolj, ker dotičniki, odtujeni domaćini in njenim perečim problemom, ki že desetletja čakajo oblikovavca, ne zajemajo iz vira, ki jim je blizu in ki bi, pravilno obdelani, tudi občinstvo najprej in najbolj zanimali, ni čudno, če njihova dela ostajajo ko izpuščena iz domače zemlje, brez korenin, slabotna, pa jih prav radi tega tudi tako malo beró. Mislím, da mi za dokaz o resničnosti teh besedi ni treba šariti z imeni, ker sem spadajo vsi, ki

so zadnji čas med Srbohrvati bolj ali manj vidno književno-socialno delovali. Karakteristično je, da se je pravi, res socialni, a ne službeno socialni roman rodil daleč na jugu, v Makedoniji, in da je njega glasnik sicer že stari, pa še vedno književno aktivni Anđelko M. Krstić. Ker je njegovo ime in delo pri nas skoraj docela neznan, bom skušal v naslednjem podatki grobo, zgolj informativno skico njegovega življenja in delovanja.

Južna Srbija je svet zase. To je dežela »pečalbe«, pridnih ljudi, z malim zadovoljnih, zemlja svojevrstno ubrane pesmi, zlasti ljubzenske, dežela sonca in svojevrstnih naravnih lepôt, ki svet še ni prišel do njih, starih spominov, pa tudi gospoства turških ag, veleposestnikov, tiranov, izžemavcev pohlevnega domačega ljudstva. Seveda je danes položaj v tej smeri precej spremenjen, zlasti po letu 1918. Kako čudno sorodna podobnost obojetoj med nekaterimi deli Anđelka Krstića in Miška Kranjca, med usodami južnosrbskega in prekmurskega kmeta! Oba sta z ljubezljivo obdelala stan, ki je sol zemlje, na katerem slonijo dobički izkoriščevalcev — pribežnikov. Vendar obojetoj razlika med njima: Krstić je realist, zmeren sicer, pa prepričan in se ne izživlja v potencirani ličnosti, ki je pogosto oznaka ravno Miškove slovensko-krajske proze. Sploh bi bila zanimiva podrobnejša paralelna primerjava med obema.

Anđelko Krstić je že prekoračil šestdeseto leto. Rodil se je v Drimkolu, pokrajini ob reki Drimu, v smeri proti Albaniji, 20. oktobra 1871. Njegov rojstni kraj se imenuje Labunište, kjer on, odkar je upokojen (bil je učitelj na deželi, v Podgorcu, Barovcu, Drimkolu, Resnu in Ohridu od leta 1889 do 1925), živi na svojem malem posestvu. Je pristni Južnosrbin. Sam je bil v »pečalbi«, še kot otrok, in takrat je tudi ljudsko šolo obiskoval. Leta 1889, pa je končal pripravljavno učiteljsko šolo v Belgradu. Sicer je bil pa, kot smo zgoraj videli, brez presledkov pet in trideset let vedno med svojimi ljudmi, videl njihove borbe in težko življenje, se smejal in jokal z njimi in ni

Mariborske vesti:

„Celjski grofje“ na Rotovškem trgu

Maribor, 10. avgusta.

Ljudje v trumah hitijo proti Slomškoveu trgu: »Celjski grofje« se upirajo na staroslavni Rotovškem trgu. Zasedeno vse, kamor pogleda. Mnogo boljše je bila misel prenesti predstave na prostem semkaj na ta prostor, ki je zaključena in dograjena enota zase, in akustična celota, česar o Trgu Svobode nismo mogli trditi. Včerajšnja slavnostna predstava predstavlja višek stvariteljne sile mariborskega gledališča, njenega vodstva in ansambla. Vsak prizor, sleherni pokret, je izhajal iz premišljenega osnutka in preudarjene sestavnosti. Niti te velikopotezne uprizoritve, ki je navzočne množice ves čas pritegovala in neprekinjeno absorbirala v njeni pozornosti, saj je dogajanje šlo brez odmora od pričetka do konca, so tekle iz rok glavnega režiserja Joska Koviča, ki je včeraj zvečer podal javnosti svoj največji oderski umotvor. To uprizoritev je tako sestavno, temeljito in homogeno zasnoval, pripravil in izpeljal, da lahko iz stališča izbrusene celote kakor tudi eksaktne izvedbe posameznih najseksudnejših vlog ustreže tudi mondanskim okusom in najizbirnejšemu občinstvu. Pozorišče je prenesel na dvoje težišč: spodaj na prirejenem odru in priklju-

čeno stolpu z vhrajajočo zastavo celjskih na vrhu, in dvoriščnim kompleksom s studentcem v sredini in stopniščem na desni strani, potem zgoraj na resničnem rotovškem ozadju, ki tvori s prvimi težiščem stilno in organsko celoto. Spodaj je osredotočeno dejanje, zgoraj po rotovškem hodniku pa nastopajoči prihajajo, odhajajo in se pojavljajo. Poudarek je dal Josko Kovič masnim nastopom zlasti ob začetku in zaključku ter učinkovitosti primerno dopolnil lanskeoletno uprizoritev. Spričo brezdomnega predvajanja pa bi bilo želeli, da se še nekatera nebitvena mesta krajšajo, ožroma izločijo. Vsega skupaj je nastopilo okoli 200 ljudi, glavne vloge v tej Kreftovi drami, o kateri smo poročali v našem listu ob svojevremeni krstni predstavi, so ostale v glavnem neizpremenjene, le da je topot Jošta podal Pavle Kovič, gvardijana Gorinšek, Rasberger mesto Jošta padarja. Vsi sodelujoči so se silno potrudili, zlasti pa nositelji najvažnejših vlog Kraljeva, Starčeva, Furijan, Grom, Blaž, P. Kovič, Jože Kovič, Nakrst, Tovornik, Skrbinšek, Crnobori, Rasberger, Harastovič, Medven, Gorinšek in Verdonik. Na včerajšnji velepredstavi je mariborsko gledališče lahko ponosno, v prvi vrsti pa gre zasluga za stoođtosten uspeh glavnemu režiserju Josku Koviču.

□ Zakaj je tukaj odbor? Ljubljanska delavska zbornica ima svoj pododbor tudi v Mariboru, ki se sestoji iz treh predstavnikov strokovnih organizacij. Ta pododbor je ob enem nekaj upravnih svet tukajšnje ekspozičure Delavske zbornice ter bi moral sklepati in odločati o raznih važnih vprašanjih. Do julija lanskega leta so se sicer še večjih vršile seje omenjenega pododboru, na katerih se je poročalo o delovanju in sklepih zbornice ter o ukrepih mariborske ekspozičure. Od julija dalje, torej dobro leto dni, pa se ni vršila nobena seja več, ker predsednik tega pododboru seje sploh ne sklicuje. In vendar bi bilo delovanje tega odbora posebno sedaj nujno. Vršijo se velika mezdna gibanja tekstilnega delavstva, na vidiku so razni preobrati v delavskih organizacijah, pri katerih je tukajšnji ekspozičuri delavske zbornice težko zavzeti pravilno stališče, ker nima za seboj avtoritete pododboru.

□ Za našo vilsko četrt bo treba odpreti nova stavbišča. Vilaska četrt se v smeri proti Kamnici tako naglo širi, da bo Joštovo posestvo, ki ga je občina svojevčasno v ta namen kupila, kmalu zazidano. Treba bo misliti na odprtje novih stavbiščnih prostorov, zlasti še z ozirom na sklep, da bodo morali hišni lastniki v neodprtih ulicah prispevati polovico stroškov za graditev cest. Zaradi tega bo nastalo veliko povpraševanje po parcelah, ki ležijo ob že odprtih cestah. Eno najpripravnijših zemljišč za povečanje vilске četrti bi bilo ob Vrbanovi ulici, ki je last banovine. Občina se pogaja za to zemljišče, da bi zgradila na njem sporniški prostor ISSK Maribora. Bilo bi pa mnogo uместnejše, če bi se omenjeni prostor zazidal, sporniški igrišče bi se pa zgradilo na drugem prostoru, ki jih ima občina več na razpolago.

□ Jutri plavalne tekme. Ze dvakrat zaradi dežja prekinjene plavalne tekme SSK Maratona se bodo vršile jutri v soboto popoldne s pričetkom ob 3. Na sporedu je plavanje na vseh progah, štafete in waterpolo.

□ Mešani zbor Glasbene Matice ima drevi ob 20 generalno vajo za koncert, ki ga priredi v nedeljo 13. t. m. pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Nujno se pozivajo vsi pevci, da se vaje polnoštevilno udeležijo, ker je obvezna za vse.

□ V Sodni ulici so pričeli včeraj s polaganjem tlaka od Marjine ulice do Aleksandrove ceste. Z dovršitvijo teh del bo dobil vhod v Sodno ulico, ki je bil doseđaj zelo zanemarjen, čisto drugo lice. Treba bo pa še ob enem rešiti vprašanje žive meje in akacijevega nasada pri požarnem zidu na levi strani ulice, ki tudi moti enoten izgled ceste.

□ Borza dela za inteligenčne poklice ima na razpolago inštruktorje za vse ljudsko- in srednješolske predmete kakor tudi vzgojiteljice. Uradne ure vsak ponedeljek in četrtek od 14 do 16. Sodna ulica 9. III. nadst. Podprimo naše brezposelne profesorje in učitelje!

□ O izpremembah v vodstvu Tujsko-prometne pisarne se mnogo govori. Razpisano bo mesto ravnatelja. Nastavljen je tudi še nov vodja menjalnice na kolodvoru. Tujsko-prometni urad v Mariboru se bo preuredil po načelih moderne komercialne službe.

□ Lovsko tekmovalno streljanje se bo pričelo jutri, v soboto popoldne na radvanjskem strelišču ter bo trajalo še v nedeljo ves dan.

čenen stolpu z vhrajajočo zastavo celjskih na vrhu, in dvoriščnim kompleksom s studentcem v sredini in stopniščem na desni strani, potem zgoraj na resničnem rotovškem ozadju, ki tvori s prvimi težiščem stilno in organsko celoto. Spodaj je osredotočeno dejanje, zgoraj po rotovškem hodniku pa nastopajoči prihajajo, odhajajo in se pojavljajo. Poudarek je dal Josko Kovič masnim nastopom zlasti ob začetku in zaključku ter učinkovitosti primerno dopolnil lanskeoletno uprizoritev. Spričo brezdomnega predvajanja pa bi bilo želeli, da se še nekatera nebitvena mesta krajšajo, ožroma izločijo. Vsega skupaj je nastopilo okoli 200 ljudi, glavne vloge v tej Kreftovi drami, o kateri smo poročali v našem listu ob svojevremeni krstni predstavi, so ostale v glavnem neizpremenjene, le da je topot Jošta podal Pavle Kovič, gvardijana Gorinšek, Rasberger mesto Jošta padarja. Vsi sodelujoči so se silno potrudili, zlasti pa nositelji najvažnejših vlog Kraljeva, Starčeva, Furijan, Grom, Blaž, P. Kovič, Jože Kovič, Nakrst, Tovornik, Skrbinšek, Crnobori, Rasberger, Harastovič, Medven, Gorinšek in Verdonik. Na včerajšnji velepredstavi je mariborsko gledališče lahko ponosno, v prvi vrsti pa gre zasluga za stoođtosten uspeh glavnemu režiserju Josku Koviču.

□ Tekmovanje se bo vršilo na vseh tarčah in v streljanju na lončene golobe. Tekme priredi tukajšnja podružnica SLD ter vlada zanje med člani zelene bratovščine in ostalimi strelci veliko zanimanje. Za zmagovalce so določena dragocena darila. Prireditve se vrši v okviru Mariborskega tedna.

□ Znižana vstopnina. Vstopnina na veselični prostor Mariborskega tedna se je po 19 zvečer znižala na 2 Din. Otroci, ki obiščejo razstavišče s starši, ne plačajo nič.

□ Most se je podrl. Na novozgrajeni cesti St. Jurij—Lesično se je podrl lesen most. Zaradi tega je nastal na omenjeni cesti zastoj v prometu ter so tudi avtobusne vožnje izostale. Banska uprava bo zgradila nov most, ki bo kos velikemu prometu, ki se na tej cesti čedalje bolj razvija.

□ Sadna trgovina se še razvija. V promet so prišla že zgodnja jabolka, ki pa jih je letos izredno malo ter je tudi kakovost slaba. Sad je droban in ves krastav. Največ zgodnjega sadja bo dala letos soteska dolina. Kupujejo se jabolka od kmetovalcev po 75 par kilogram, kar je spričo malega pridelka vsekakor zelo nizko.

□ Ribe so nevarna jed zlasti ob sedanji poletni vročini. Včeraj se je zastupila s pokvarjenimi ribami 74-letna Marijana Lah z Ruške ceste. Mestni fizik je odredil, da jo prepeljejo v bolnišnico.

□ 48 stopinj. Vročina narašča, da je že skoro neznosna. Včeraj so jo ponekod merili, pa je skočilo živo srebro na soncu na 48 stopinj Celzija!

□ Po Dravi v svet. Za čolnarje je postala Drava privlačna. Vsak dan potujejo skozi mesto skupine sklopnih čolnov, ki priplujejo iz Avstrije. So povečini avstrijski ali nemški sportniki. Včeraj jutraj pa se je ustavila za hip ob pristanu čela flotila čolnov, na katerih hočejo švicarski sportniki pluti po Dravi do Donave in potem dalje od njenega izliva v Črno morje. V skupini je bilo 6 čolnov in 12 veslačev.

□ 8 briljantnih kamnov... Žeparske svojati se je natepoje v Maribor, da je kaj. Ne mine dan brez drzne tatvine. Včeraj je neznan žepar okradel gospo Miro Robičevo pred blagajno Grajskega kina. Ko je bila gospa zatopljena v pogovor, se je tatun neopaženo polastil njene ročne torbice, v kateri je bila denarnica z manjšo vsoto gotovine, poleg tega pa še 8 briljantnih kamenčkov, vrednih 1000 dinarjev. Tatvine je osumljen mlad možki, ki se je sukal okoli blagajne ter nato nenadoma izginil.

□ Licitacija poštnih voženj. Dne 21. t. m. se bo vršila na mestnem načelstvu v magistratni pisarni ponovna ustmena licitacija za oddajo prevoza pošte na področju mariborskega poštnega urada. Licitacija se bo vršila od izklicne cene navzdol. Izklicna cena znaša 99.500 Din.

□ Borza dela se prenavlja. Mariborska borza dela je namesčena v sila neprimernih prostorih. Te dni so pričeli prostore obnavljati in elikati, pa je radi tega poslovanje borze za to dobo prekinjeno.

□ V prostovoljno smrt je hotel 34-letni Pavle F. iz Tezenske ulice 3 na Pobrežju. Obesil se je na vrvi, pa so ga še pravočasno rešili in ga ohranili pri življenju. Vzrok nesreče ni znan.

našnja podoba Južne Srbije pisana in pestra, svojevrstna, pa nikakor avtohtona.

Kljub svojemu trideset let trajajočemu literarnemu delu Anđelko Krstić ni napisal mnogo. Do romana se je povzpel šele pred kratkim. »Trajan« (Skoplje, 1932) je prvi roman iz južnosrbske sfere v srbsko-hrvatski književnosti, socialen in kljub svoji obsežnosti (527 strani) silno privlačno delo. Krstić je eden najskromnejših s peresom delujočih ljudi, kar jih poznam. Tudi v tem romanu je to pokazal. Tehnično bi mu mogel človek prepogosto ugovarjati, ali vsebinsko je delo zanimivo zase. Južnosrbski svet je na široko razgrnjen pred bravcem, življenje določene pokrajine se skoraj polnih pet desetletij nenapeto, pa toliko bolj resnično razvija pred nami. Snov, ki jo je Krstić obdelal v raznih svojih novelah, je tu povezana, strnjena, usmerjena na eno osebo, razširjena in poglobljena.

Prav je storila »Srpska književna zadruga«, ko je lani izdala knjigo novel Anđelka Krstića (»Pri-povetke«, zv. 234). Njegovo delo je bilo namreč doslej čisto razmetano. V tej sicer drobni (125 strani) knjigi pa je zbranih šest najkarakterističnejših njegovih novel. Bora Stanković je bi naraven, dasi grob talent. Njegov bizantinsko-turški svet je v marsičem soroden Krstićevemu. Stanković se je ustavljal na pol poti, v Vranju in videl in opisoval večinoma izbranejši malomeščanski stan, ki propada; Krstić je šel do juga do Ohrida in piše o zaničenih in opljuvanih, ki se dvigajo. Reči moram, da bi brez Krstićevega književnega udejstvovanja srbska književnost bila nepopolna; manjkal bi ji oni najprisrčnejši del, ki je specifično južnosrbski in ki bi ga bilo treba že zdavnaj uvesti v literaturo. Krstić ne bo več mnogo pisal. Kljub majhni plodnosti bo njegovo ime ostalo v srbski književni zgodovini. Mnenja sem, da brez njega danes ni mogoča količaja popolnejša antologija novejšje srbsko-hrvatske proze. V glednem času bi ga bilo treba z eno ali drugo stvarjo vpeljati tudi pri nas, zlasti še, ker nam je po notranjem dogajanju bližji ko ne vem kateri drugi srbsko-hrvatski književnik. Tone Potokar.

Kaj vedo „neumne“ živali o zdravilstvu

Če se je kdo 20 let pečal z lovom na velike zveri, je imel gotovo dovolj prilike za opazovanje življenja in početja živali v svobodni naravi. Da je v tem najti dovolj takega, kar priča, da živali niso tako neumne, kakor marsikdo misli, in da »umejo« na pr. čudo dosti o zdravilstvu, dokazuje knjiga berlinskega pisatelja Josipa Delmonta: »20 let lova na velike živali«. Za zgled par kratkih odlomkov:

Žival je opremljena z zdravimi in veliko bolj razvitimi čuti kakor človek. Narava ji daje varovalno obleko, ki se prilaga naravni okolici, in jo napravlja manj občutno za podnebne vplive. Toda vse živali brez izjeme so udarjene z zajedavci — še več, ti sami so v oblasti še manjših mučiteljev.

Na afriški stepi, ob Nilu in drugih celinskih vodah opazimo na hrbtu živali vedno večje ali manjše ptice, ki mašno stikajo po kožuho svojih gostiteljev za mrčesom: obadovimi zapljivkami, ušmi, bolhami, klopi itd. To delo opravljata veliki in mali obadar in s tem preprečujeta, da se mrčes preveč ne razplodi. Kjerkoli sem se v pustini ustavljal, sem spustil konje na pašo, da so se svobodno pasli. Kmalu so prileteli obadarji in začeli svoj lov na njihovih vratovih, hrbtu in nogah. Živali so se najprej prestrašile vsiljivih gostov in pobegnile, a kmalu so spoznale, kako dobrodejen je ta obisk za njihovo kožo in mirno dopuščale, da so jim obadarji ključali rane, kar gotovo ni bilo brez bolečin.

Če ne bi bilo obadarjev, bi med živalmi zagospodovala razne kožne bolezni in kuže in marsikaka živalska vrsta bi izumrla.

Narava ni ničesar ustvarila brez smotra. Divje živali, ki imajo le malo ali sploh ne zajedavcev v kožuho, koži ali luskah, so bolne. Vedno sem se

Vihar v Zgornji Šleziji: Opustošeni gozd.

prepričal, da imajo kako kožno bolezen, garje ali kraste. Dokazano je, da so klopi strup za ekcemne mikrobo. Če pa grinje prevladajo, zapuste vsi drugi zajedavci okuženo kožo. Obadarji se garjevim čredam izumikajo. Nad nesrečne živali prilete roji muh in jih mučijo do besnosti.

Opazoval sem bivolske črede, ki so bile popolnoma okužene z garjami. Na velikih ploskvah kože jim je dlaka popolnoma odpadla in prekrile so jih kraste in gnojni čirji; marsikatero žival so garje pokrivala čez in čez. Te živali so se izogibale vseh drugih čred, in prepričal sem se, da so bile tiste črede zdrave. Izogibale se niso bolnih zdrave živali, marveč bolne so bežale pred zdravimi.

Deset dni sem sledil bolni čredi, ko je slednjič dospela do jezera, ki je imelo izredno blatne bre-

gove. Te živali, ki porabijo inčas ves čas za žrtje, prežvekovanje in napajanje, so sedaj žrle znatno manj, legale za prežvekovanje v blato na bregu, se zarile vanj in ostale tako v vodi, držeč samo glavo iznad nje, po cele ure. Ko sem čez dobre tri tedne enega teh bivolov ujel in enega ustrelil, sem videl, da je preje garjeva mesta preraščala dlaka in so ostale kraste samo še na vratu. Zapljivke so skoraj popolnoma izgubile in jih je bilo videti samo še na vratu in tilniku. Zdaj sem postal radoveden, če bodo živali zdravljenje nadaljevale ali pa pustile, da se bolezen znova razširi po vsem telesu.

Kako veliko je bilo moje začudenje, ko so bivoli naslednje dni še manj jedli in skoraj neprestano ležali v vodi. Opazil sem, kako so živali vidno hujšale in se začele slednjič z vratom valjati po lastnem blatu, od česar se jim je polagoma napravila okrog vratu cela nabornica. Biku, ki sem ga ustrelil, ko me je hotel napasti, sem dal zmiti blato z vratu in se prepričal, kako sijajen uspeh je imelo to mazilo. Pod skorjo je bila koža popolnoma zaceljena, o garjah ni bilo več nobenega sledu. Zame velja kot dokazano, da so se bivoli čisto zavestno zdravili z blatom in govnom.

V ozemlju Kenia sem bil opazil, kako je ogromna čreda cebr večkrat na dan dirjala skozi goste trnje. Videl sem, kako je trnje živali do krvi opraskalo; tjavendan cebre teh bolečin niso tvegale. In res sem dognal, da se ob golitvi odpadla dlaka sprime z novo v žmunklje in povzroča kožne bolezni. Cebre so vedele, da more tu pomagati le ostru ščet in so se kot take poslužile trnja. Po diru skozi grmovje so cebre vselej hitele v bližnjo reko.

Na nekem atlantskem parniku, ki je vozil iz Newyorka v Centralno Afriko, sem s krova lovil leteče ribe. Videl sem, kako so ta vitka vodna bitja zapuščala morje, kjer jim ni grozil noben sovražnik, in se dvigala v zrak, kjer so jih v jatah davili galebi. Ujete ribe sem spravil v dva čebra na krovu; en čeber sem pokrival z gosto mrežo, drugega sem pustil nepokritega. Vodo smo vsak dan menjali. RIBE v obeh čebrih so skušale skakati v zrak.

Na vseh ujetih ribah sem ugotovil gola mesta brez lusk, ki niso bila mogla nastati ob udaru ob vodo ali mrežo. V teku tedna dni so se gola mesta na ribah v pokritem čebri povečala; na ribah v odprtem čebri, ki sem jih redno jemal iz vode in jih za trenutke izpostavil solncu, so pa poganjale nove luskine. RIBE v pokritem čebri so kmalu potem poginile.

To se pravi, da leteče ribe predvsem zato skakejo v zrak, da svojo obolelo kožo izpostavijo zdravilnemu vplivu zraka in solčnih žarkov.

Splošno znano je, da psi in mačke žro travo, kadar si hočejo izlečiti želodec, pa tudi vse divje živali poznajo zdravilna zelišča. Dejstvo je tudi, da se mnoge živali namenoma po cele dneve postijo, da si olajšajo bolezen in ozdravijo.

Na nekem gibonu, človeku podobni opici, sem odkril na desni strani prsi precej veliko bulo. Ker je ta nakaza zmanjševala vrednost opice, sem jo sklenil operirati; bil sem mnenja, da je navadna lojena oteklina. Ko sem kožo obril, sem opazil do sedem centimetrov dolgo zaraslo brazgotino. Prerezal sem kožo, a pod njo nisem našel lojve oteklina, marveč trdo, vlaknasto kepo docela neznanne snovi. Pod njo je bila koža tenka in rožnate barve in videl se je obronek zaceljene rane.

Rano, ki jo je napravil moj nož, sem skrbno opral in zašil in se je v par dneh lepo zacelila. Kepo sem dal kemično preiskati in pokazalo se je, da je bilo to drobno zgrizeno listje indijskega kadilovega drevesa. To listje je zdravilno in ga tudi domača plemena uporabljajo za lečenje ran. Opica je morala poznati zdravilno moč tega listja, in če ga ne bi pokušala, ker je zelo grenko in ga opice ne jedo.

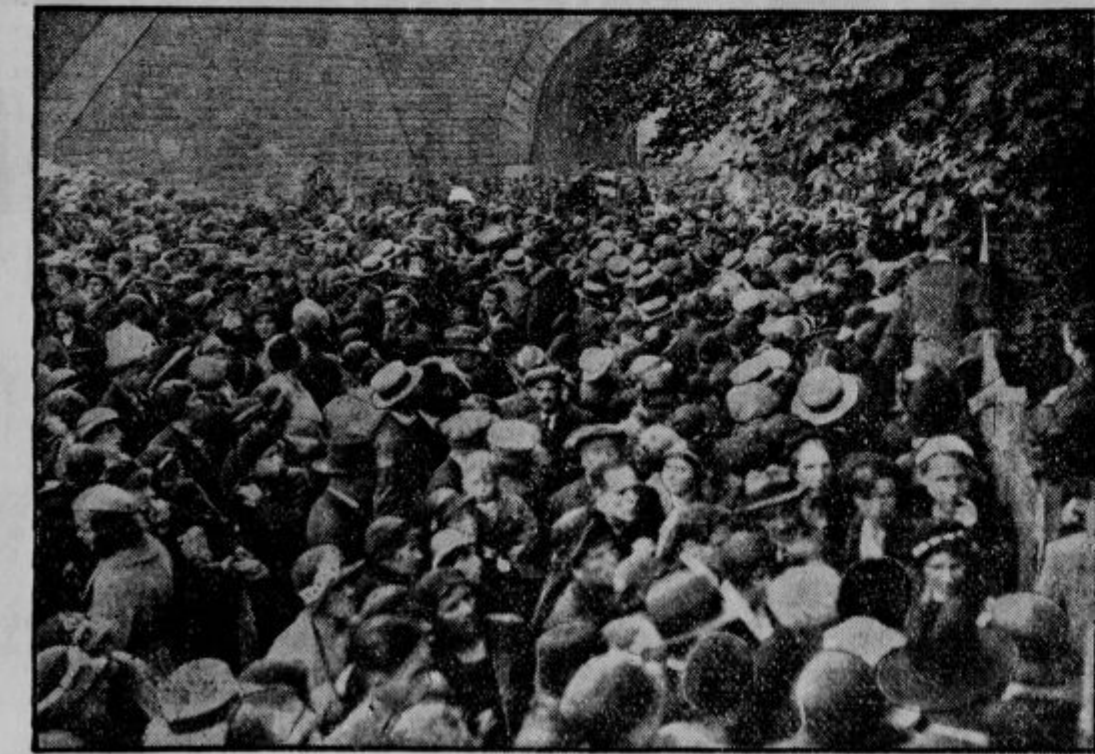
njega francoskega predsednika republike Paula Doumerja, ki je bil nekaj let guverner v Indokini. Ob proslavi svojega bisernega jubileja je škof še vedno zelo čil, delaven in skrben za svoje misijonsko področje.

Brezposelni romajo v Rim

Dne 24. septembra letos se odpelje iz Londona v Rim 275 brezposelnih, za katere je potne stroške zložila zasebna dobrotelost.

Misijonski veteran

V Tonkinu je nedavno obhajal biserno sv. mašo msgr. Gendreau, naslovni škof v Chrisopolisu. — Msgr. Gendreau je pravi veteran misijonstva, ker je celih 60 let svojega duhovniškega življenja kot misijonar preživel v Indokini. Prišel je kot eden prvih misijonarjev v Indokino, preživel vsa preganjanja in ostale politične pretresljaje in si tekom let ustvaril v Indokini tako ugleden položaj, da so ga spoštovali vsi, i domačini i priseljeni upravniki francoske vlade. Znan je bil njegov vpliv na prej-

Nova božja pot na Belgijskem: V Beauraingu na Belgijskem se je pred pol letom petim otrokom prikazala Marija, kakor so izpovedali. Potem je videl prikazen tudi neki kmet, kateremu je Mati božja napovedala, da bo 5. avgusta zopet prišla. Na ta dan se je zbralo na označenem kraju na stotisoče romarjev od vseh strani, iz vseh mogočih dežel. Kmet se je zamaknil in potem povedal, da je res zopet videl Marijo, ki mu je naročila, naj na tem mestu zgradi kapelico, kjer bodo našli zdrave bolni in nadožni.

Grozen umor otroka

Iz Afrike poročajo tale zanimiv slučaj: Dva pastirja sta se zabavala na paši z metanjem kopja. Eden izmed pastirjev je zagnal kopje tako nesrečno, da se je odbilo ob bližnje drevo, spremenilo smer in zadelo njegovega tovariša tako nesrečno za uho, da je dobil globoko rano, za katero je nesrečni deček čez štiri dni umrl. Njegov tovariš je v strahu zbežal v puščavo, pa so ga njegovi rojaki ujeli in ga gnali pred sodišče najstarejših v plemenu. To sodišče je dečka obsodilo na veliko odkupnino, ki je pa ubogi pastir ni mogel plačati. Zato so mu ukazali, da mora izvršiti samoumor tako, da se obesi. Ko se je deček branil, ga je zbor najstarejših zgrabil, ga s silo odvedel do bližnjega drevesa, mu velel, da mora splezati nanj, pritrčiti vrv na vejo in z drevesa skočiti v smrtno zanko. Deček se je nasilju pokoril, a sodišče v Keniji je sedaj ves zbor najstarejših obsodilo na dve do tri leta težke ječe.

Koliko katolikov je v Indiji

Indski časopisi prinašajo število katolikov v Indiji, na Ceilonu in na Malajskem otočju. Skupno število katolikov znaša 3.747.969 duš in se je v zadnjem letu zvišalo za 117.000 duš. Duhovnikov je v Indiji danes 3970, od katerih jih je 2224 svetnih in 1746 redovnih duhovnikov. Zanimivo je primerjati naraščanje števila katolikov v zadnjih desetih letih z naraščanjem števila prebivalstva v Indiji. Dočim se je število prebivalstva v Indiji v zadnjih desetih letih zvišalo za 10%, se je število katolikov v istem času zvišalo za 25%.

Zvezdarna v višini 4200 m

Na Kazbeku v Gruziji zgradi zvezdarno, ki bo ena izmed najvišjih na svetu; stala bo 4200 metrov nad morjem.

Fašistično gibanje na Irskem

Ministrski predsednik de Valera, ki je izvojeval neodvisnost Irske. General O'Duffy, vodja irskega fašističnega gibanja »plavih strajc«.

Irski parlament, ki ga noč in dan stražijo de Valerove nove osebne čete, ker se boje, da fašisti ne bi ponovili svojega poizkusa, da ga zažgo.

Mečanska vojna na Kubi: V Havanni, glavnem mestu Kube, ki ga vidimo na sliki, je prišlo do krvavega upora proti predsedniku Machado (desno zgoraj), ki diktatorsko gospoduje nad deželo. V bojih je bilo 50 ubitih in 200 ranjenih. Sredi mesta se dviga mogočna palača parlamenta, ki je zgrajena po Kapitolu v Washingtonu.

Huda dama

Gospa Galina Serebrjakova, soproga nekdanjega sovjetskega zastopnika v Londonu, je natisnila v Moskvi knjigo »Soočba« (»Očnaja stavka«), kjer popisuje angleški dvor, parlament in sedanje voditelje. Pisateljica rabi hude označbe: MacDonald, sebičnež in hinavec, ima na pr. kruta usta in ošaben nos, sedanji parlamentski speaker ima krtove oči in usta skopuha, pri Madžarih nekoč priljubljeni lord Rothermere je verižnik in tat, Lloyd George je stara obrekljiva klepetulja itd. A najslabšo oceno so prejele gostoljubne britske dame iz visoke družbe. Vse princeze so bolne na živcih. Vsi otroci aristokratov so pokveke in tepci od samega rojstva. Dvorske dame so skope in odirajo Američane, ki hočejo priti na dvor. Če obiskujejo bolnišnice, jim morajo vsi zdravniki in bolniki poljubovati roke. Skora, vsako angleško nad 20 letno dekle ima umetno zobovje...

»Santavi« svetniki. V Adleščih v Beli Krajini pripovedujejo, da so na (Crno-) Kranjskem vsi svetniki »santavi«. To pa sklepajo po krajevnih imenih, ki imajo svoja imena po svetnikih, kakor št. Janž, št. Jernej, Skocijan, Šmarjeta, Šmihel, št. Ruprt, št. Peter itd. Ta imena v Adleščih namreč ne izgovarjajo, kakor drugod po Kranjskem, št. Janž, št. Peter, Skocijan, Šmarjeta, Šmihel, št. Ruprt, št. Peter, ampak le: št. Janž, št. Jernej, št. Kocijan, št. Marjeta, št. Mihel, št. Rupert, št. Peter itd. in zato pravijo, da so svetniki »santavi«.

»Vše hčerke pa ne slišim nikoli več peti, go spod sosedje.«
»Zdravnik ji je prepovedal.«
»Tako? Ali stanuje zdravnik kje v bližini?«

Pevec: »Svoj glas sem zavaroval za pol milijona.«
»Kaj pa, ali zdaj zavarovalnica noče plačati?«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentovnanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računata enokolonska, 3 mm visoka politna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Pridno sobarico
sprejme hotel Strukelj v Ljubljani. (b)

Pouk**Dekliški dom**
Dr. Fest

Št. Peter pri Gradcu.
Moderni jeziki, gospodinstvo (kuhanje, šivanje), trgovski tečaj. Lepa lega, zmerne cene. Sprejema se za jesenski tečaj (15. septembra do 31. decembra) ali tudi za vse leto. Prospekti.

Stanovanja**ODDAJO:**

Trisobno stanovanje
v Slomškovi ulici se takoj odda. Več pri kamnoseku A. Vodniku pri glavnem kolodvoru v Ljubljani. (c)

Dvosobno stanovanje
in trgovina, se odda. — Stari trg 24. (c)

Trisobno stanovanje
solčno, s kopalnico, poselsko sobo, verando in pritliklinami — se odda mirni stranki takoj ali za september. Naslov v upr. »Slovenca« pod 8579. (c)

Elegantno sobo

strogo separirano, oddam boljše stalnemu gospodu. Marmonтова 27, Mirje. (s)

Dvosobno stanovanje

lepo, oddam takoj za 400 Din. Naslov v upravi »Slovenca« št. 9196. (c)

Lepa prazna soba
parketirana, se odda. — Prelesnik, Janševa. (s)

Vnajem**ODDAJO:****Lep lokal**

pripravljen tudi za stanovanje, odda Prelesnik, Janševa. (n)

Posestva**Posestvo**

v ljubljanski okolici, tričetrt ure od Ljubljane — naprodaj. Pripravno za večje podjetje, posebno za kurjerstvo. Tekoča voda v bližini. Poizve se pri L. Oražem, Moste. (p)

Pekarna

se prodaja za 100.000 Din. Polovica hipoteke. Verje št. 85, Medvode. (p)

Ugoden nakup hiše

Pri okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici se bo na javni dražbi prodala dne 26. avgusta 1933 dopoldne ob 9 uri v sobi št. 1 hiša s svinjakom in drvarnico in vrtom v izmeri 1 ha 05 a 69 m² ter polovico njive. Najnižji ponudek znaša Din 60.379.50. Zelo prikladno za penzionista ali obrtnika. V hiši se je izvrševala gostilniška obrt. — Natančnejša pojasnila se dobe pri okr. sodišču v Slovenski Bistrici pod št. E 115-33. (p)

Prodamo

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Specialno izbire
modnih hlač in pumparc
dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra c.

Tricikel

prodam za 2600 Din. — P. Skafar — Ljubljana, Borštnikov trg. (l)

Otroški voziček
se prodaja. Moste, Zaloška cesta 8. (l)

Pozor trgovci!

Več tisoč parov sortiranih otroških, damskih in moških čevljev se v partijah po zelo ugodni ceni prodaja. Interesenti naj si blago ogledajo osebno pri Ivanu Prešernu, Kranj. (l)

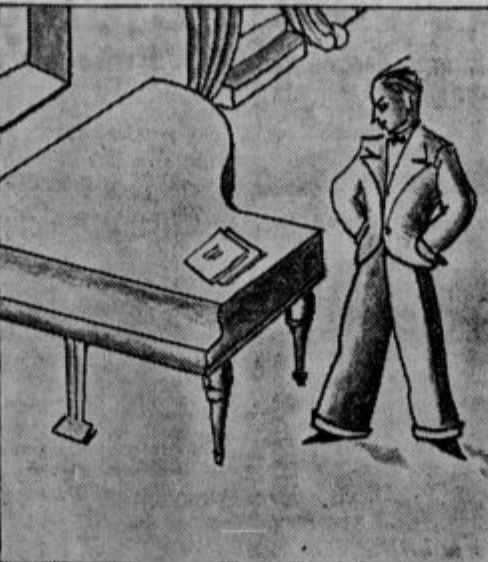
Obrt

Žične posteljne vloge
in zložljive železne postelje izdeluje namicene ter sprejema iste v popravilo Pavel Strgulc, Gosposvetska cesta 13, Kolizej, Ljubljana. (l)

Oves in kopuzo

kupite najceneje pri tvrdki **A. VOLK, LJUBLJANA**
Veletrgovina v žitom
Resljeva cesta 24.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Glasovir prodajmo!

Te misli sva se soglasno oprijela z ženo in sklenila naročiti mal oglas v »Slovenca«. Na ta način sva vselej najbolje vnovčila odvisne pohištvene predmete.

... Pojdi in poskusi tudi Ti!

POSETNIKOM »MARIBORSKEGA TEDNA«!

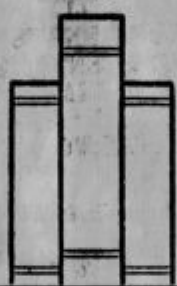
Vsak gost teodobno premišljuje:
»Kje res se dobra kapljica dobi?«
Rodoljub ne gre v gostilne tuje,
ker pri »Ljutomeru« se toči naše zemlje kri...
Stibler, restavracija »Mesto Ljutomer«
Vetrinjska ulica 3.

Tovarna cikoricje »Favorit«

ponovno obvešča svoje cen. odjemalce da nima v Sloveniji noben njen zastopnik ali polnik pravice kasirati in prosi odjemalce, da plačajo svoje račune direktno tovarni »FAVORIT« po poštni položnici št. 55255, ter da se ne puste pregovoriti, da bi izplačale kakemu zastopniku, ker tovarna ne bo priznala takih plačil, pač pa samo direktna.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE

ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

Monumentalna izdaja**FRANA LEVSTIKA**
Zbrano delo

5. zvezek / KRITIČNI SPISI, 1 / Uredil dr. Anton Slodnjak
Vsebuje: Uvod — Pesmi, zložil M. Kračmanov Valjavec — Sreča v nesreči — Pegam in Lambergar — Odgovor sestavku »Potrebe Slovencev glede prirodnih ved« — Nekoliko težjih reči v Prešernu — Napake slovenskega pisanja — Zgodovina kritike v Novicah — Gospodoma nasprotnikoma — Kritika o Koseskem — Berilo o slov. književnosti — Prešernovo življenje — Dr. Janez Bleiweis in slovenstvo — Penn / Ilija Gregorič — O metriki srbskih narodnih pesmi — Koseskega Mazepa — Izprehod — Objektivna kritika — Osnutki in variante.

Knjige razpošljemo naročnikom »Zbirke domačih pisateljev« v drugi polovici tega tedna. — Obseg knjige je 480 strani; v platno vezana velja za nenaročnike Din 85.—. Sprejemamo še subskripcijo na tekoči letnik »Zbirke domačih pisateljev« — Zahtevajte prospekt.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA — LJUBLJANA

Za vsa zavarovanja pride v poštev le

Vzajemna zavarovalnica
Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

ZAVARUJE: 1. požar, 2. vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonove, 3. življenjska zavarovanja v vseh modernih kombinacijah, posmrtninsko zavarovanje »Karitas«

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri domači slovenski zavarovalnici.

Potrži v globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš dragi gospod, ujec, bratranec itd., prečastiti gospod

Martin Meško

častni kanonik, biseromašnik, nad 45 let župnik pri Kapeli, odlikovan z redom sv. Save IV. razreda

v četrtek 10. avgusta, previden s svetimi zakramenti, vdan v voljo božjo v Gospodu zaspal.
Pogreb blagopokojnika bo v soboto ob 10 dopoldne.
Kapela pri Radencih, dne 10. avgusta 1933.

MARKO ŠKOFIC, kaplan;
TEREZIJA HANZELIČ, šolska sestra, nečakinja
v svojem in v imenu sorodnikov.

Samuel Lover:

RORY O'MORE 88

Irski ljudski roman.

Ponoči je Salomon stokal, tako da je s svojim stokanjem večkrat zbudil Mortija. Ko se je pa bližalo jutro, ga je prosil, naj zakuri in mu napravi še vročega punča. Mož mu je ustregel, Salomonu pa ni odleglo. Bil je izmučen in popolnoma izčrpan, tako da je nazadnje dejal, da se boji, da bo umrl. In ko je vedno bolj in bolj spoznaval, da se mu bliža zadnja ura, je bilo starega zavrnjenca strah pred sodbo, ki je prihajala. Neprestano je izgovarjal pobožne besede, ki so do tedaj bile tuje njegovim ustnicam. Nazadnje je rekel, da bi rad duhovnika in prosil Mortija, naj gre ponj. A Morty mu je odgovoril, da ne more iti prej, dokler se ne vrne Shan Regan, ki je ponoči spremil tolpo in ki je obljubil, da se vrne zgodaj jutraj. Brž ko se vrne, ga pošlje po duhovna.

»Oh, ne izgubljal časa, Morty, zelo slab sem! Oh, Bog ne daj da bi umrl brez duhovna!« je stokal Salomon.

»Nisi tako slab kakor misliš,« je odvrnil Morty.

»Notri me boli in izčrpan sem in postajam slabši in slabši.«

»Na, tu imaš pijačo.«

»To nič več ne pomaga.«

»Je dobro in močno in vroče ko vrag.«

»Oh, ne kliči vruga! Bog se me usmili! Ne kliči vruga Morty! Oh, kako sem slab! Daj mi piti... ali je vroče...? Ali je vroče?«

»Da, močno je in vroče.« In dal mu je kadeči se punč v posodi, ki se je tresla v rokah starega lončevca in šklepetala, ko se je dotikala njegovih zob, ko je pil.

»To nič ne pomaga,« je dejal Salomon. »To me ne segreje bolj kakor voda iz studenca... Zebe me... zebe me... Oh, ta bolečina! Za božjo voljo, pojdi po gospoda, ne pusti, da bi tako umrl!« je ječal ubogi bolnik.

»Tako, ko pride Regan.«

»On lahko čaka, moja duša pa ne more. Ti mi vendar ne boš jemal izveličanja... Oh, pojdi, Morty, pojdi po gospoda... Tudi ti boš nekoč umiral.«

»Prav, kadar bom, tak strahopetec ne bom kakor si ti.«

»Tega ne veš, tega ne veš... Dokler si zdrav, si pogumen; če ti pa življenje pojema, ti pojema pogum.«

»Ne govori se toliko. Mož mora vselej ostati mož.«

»Ti ne veš, kaj se pravi viseti nad jamo, ko se ti nit življenja trga. Nekdaj sem mislil kakor ti, a zdaj je strašno, ko sem blizu tega. Oh, ne pusti me umreti brez odveze! Pojdi po gospoda, če veruješ v izveličanje!«

Morty je šel ven, da bi se umaknil nadležnemu Salomonu, zakaj njegovi prošnji ni hotel ugoditi, preden ne bi govoril z Reganom. Bal se je namreč, da bi lončevzec ne izdal česa, kar bi ne bilo ugodno zanj in za njegove pajdaše. Sel je po poti, odkoder je vedel, da pride Regan. Ni dolgo hodil, ko ga je zagledal, da prihaja. Povedal mu je kako je s Salomonom, da hoče duhovna in opozoril ga je na nevarne posledice za vso tolpo, ako bi ugodil njegovi želji. Posvetovala sta se, kaj bi storila in šla počasi proti koči, v kateri je ležal Salomon, ki je stokal in neprestano klical Mortija, naj gre po spovednika.

»Dobro bi bilo, ako bi umrl ta stari tat,« je pripomnil Morty, »saj ga nihče ne bi pogrešal.«

»To je res in kakor praviš, se vidi, da ne bo dolgo več. Ali nisi rekel, da umira?«

»To misli on sam,« je odvrnil Morty, »ker je straho-

peten. Jaz pa mislim, da je trden kakor železo in ne bo šel kar zlepa. Kaj, če bi ga kar pustili umreti?«

»Kaj bi pa bilo potem z nama?« je odvrnil Regan, ki se sicer ni upiral krutemu predlogu, ampak mislil na posledice takega ravnanja.

»Saj se ga ne bi doteknila, kdo bi nama kaj mogel?«

»To je res,« je potrdil Regan, ko sta molče napravila nekaj korakov; ni se pa strinjal s tem, kar mu je Mooney predlagal.

»Ako bi ga našli mrtvega, bi poizvedovali.«

»Ali ga ne bi mogla vreči v kakšno močvirje, ko bo mrtev,« je pristavil Morty, »kdo se bo pa brigal zanj?«

»Ali veš, kje je njegov osel?« je Regan še vedno poudarjal.

»Ne.«

»Vidiš, to je,« je dejal Regan. »Ta zviti stari lopov pusti vedno, kadar gre v »The Folly«, osla kje drugje; to pa zato, da bi poizvedovali po njem, če bi se mu kaj zgodilo in ne bi več prišel ponj. No, kaj praviš?«

»Vrag naj vzame njegovo pretkanost! Kakšno glavo ima!«

»On je največji lopov na Irskem,« je pripomnil Regan.

»Res, kaj naj storiva?« je vprašal Morty.

»Najprvo bova videla, kako mu je,« je odgovoril Regan, ko sta se bližala samotni koči. Ko sta prišla blizu vrat, sta za trenotek postala in slišala, kako Salomon ječi in glasno kliče:

»Oh, Morty Mooney, ali si šel po gospoda? Pripelji mi ga, da reši mojo ubogo dušo. Oh, če me varaš, naj prokletstvo mrtvega pride nate, da ne bi našel pokoja ob svoji lastni smrtni urici!«

»To je strašno, kako te preklinja, Morty, ali se ne bojiš?« je pripomnil Regan, čigar vražasta narava se je zopet zbudila, ko je slišal Salomonove besede.

Lovrenčič: Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani: Lovrenčič: 40 Din. — Pierre L'Ermitte: Deklica z Publiem in Hippalio, povest, broš 30 Din. — Pierre L'Ermitte: Kako sem ubila udrtimi očmi, povest, broš 35 Din. — Biggers: Kitajskega papiga, povest, svojoje ofrta, povest, broš 32 Din. — Verne Jules: 20.000 milj pod morjem, povest, broš 28 Din. — vez 40 Din.